

4. Een wachter moet altijd bereid zijn om gevraagd te worden en te antwoorden **dengene**, die hem wat vraagt. Zoo is 't in de muren Sions; wilt gij vragen, zeggen die wachters, vraagt naar de oude paden, en wij zullen u zoeken antwoord te geven.

5. Een wachter in een stad moet in staat zijn om zich te verantwoorden, als hij er toe geroepen wordt. Zoo is 't met een wachter Sions ook, als God vragen zal, hebt gij u alleen met de kleinen opgehouden en de grooten laten staan, of hebt gij uzelf met de grooten opgehouden en de kleinen laten staan, wat hebt gij gedaan? Zij moeten weten wat zij te antwoorden hebben.

Als dat op ons harte kwam, zoo dachten wij, een wachter moet algemeen zijn. Zoo is 't hier in 't negende teeken van den genadestaat. Als wij dat afgehandeld hadden, zoo bleef ons nog over dit: Een arme vrome zou een vrage doen, die gaven wij zijn bescheiden deel. Een arme onvrome, die misschien een uitverkorene was, die gaven wij ook zijn deel. Toen bleef ons over, dat een rijke vrome zei: is er voor mij niet met alle? Dat toonden wij laatst, en wij toonden wie er dubbel rijk was.

Een vrome die genade heeft in zijn harte, hoe gebruikt hij zijn schatje? Wie gebruikt het best? Een vrome die genade heeft. Wie wordt er rijk met geven? Een kind Gods. Wie wordt er arm met niet te geven? Een vrome met genade als hij zijn geestelijke gaven inhoudt, dan wordt hij arm. Wie kan er niet meer geven, al wil hij geven? Eerst, God, als de mensch ontslapen is, dan is de markt gedaan, 't wordt bepaald zoolang wij leven. Ten tweede, een vrome na dit leven; al wilde Abraham aan een rijk man wat geven en hem verkwikken, hij kan niet. Toen bleef ons nog over dat wij zeiden: iemand zal zeggen, ik heb mijn goedje, ik heb niemand van doen: hebt gij niet een woordje voor mij, ik mag misschien ook een vaatje der barmhartigheid wezen? Wij zeiden: ja, wij hebben voor u ook een woordetje. En daarmee zullen wij dit kenteeken sluiten, als wij een onvrome zullen behandeld hebben, die op zijne middeltjes leven kan. En dat zullen wij zoo doen:

Eerst zullen wij eene vrage doen: wie is er dubbel arm? en wij zullen antwoorden: een mensch die rijk is, en geene genade heeft. Eene tweede vrage: wie is er rijk in zijn leven, rijk in zijn dood, en rijk na den dood tot in der eeuwigheid? Een rijke, die den Geest Gods niet heeft. Een derde vrage: wie is rijk, en hoeveel verstand hij heeft, is hij evenwel een dwaas? Dat is een rijke onvrome, een gegoed mensch zonder de genade. Ten vierde, wie is rijk en in zijn rijkdom nooit rijk? Een rijke zonder

genade. Ten vijfde, waarin is een kruimpje genade beter en meer als al 't goed van de wereld ? Ten laatste zullen wij een hartelijk woord spreken tot de onvrome rijken. Ik zeg :

I. Wie is dubbel arm? Een onvrome rijke.

II. Wie is rijk in zijn leven, in zijn dood, en na zijn dood tot in de eeuwigheid ? Een rijke die geen genade heeft.

III. Wie is rijk, en evenwel een dwaas ? Zoo een als Luc. XII.

IV. Wie is rijk, en hij zal 't nooit worden ?

V. Waarin is een klein kruimpje genade meer als al de schatten van de wereld, waarin overtreft de genade alles ?

VI. Een hartelijk woord tot slot.

1. Wat het eerste aangaat, zijn er rijken, die dubbel arm zijn? Ja, een rijke, 'die geen genade heeft, die een gierigaard is, of die in al zijn overvloed zondig leeft. Een gierige, zijn heblust is groot, hij wordt nooit verzaad. Ja, hij kan van zijn goed niet scheiden, noch voor zichzelf, noch voor een ander, Pred. V. Hij doet zijn ziele gebrek hebben, al heeft hij overvloed ; hij zegt tot zichzelf niet : waarom doet gij uw ziele .gebrek hebben ? hij kan er niet afscheiden, al wat hij geeft, is, gaat henen in vrede, wordt warm, ende wordt verzadigd, Jac. 11: 16. Geeft hij een kleintje, het is wat groots, hij zou het wel laten uitrompetten, hij heugt het zoo lange.

Nog eens, een rijke, die zich tot de zonde begeeft; door een vrouw, die een hoer is, zegt Salomo, komt men tot een stuk brood. De overdaad doet verscheurde kleederen dragen. Door luiheid en ledigheid komt men tot armoede, dan komt de armoede ons over als een gewapend man, die zegt, ik zal hier logeeren of gij wilt of niet. Daar was eens een groot heer op zijn verjaarsmaal, hij richtte uitermate gerechten aan, en noodigde zijne beste vrienden, en over 't maal deed hij deze vrage : is er nu wel iets dat er ontbreekt aan mijn geluk ? Daar was er een, die zijn beste vriend was, welke, vreezende dat de toorn Gods tegen hem ontstoken was, zoo antwoordde hij hem : u ontbreekt niets anders als de genade Gods. Bekijk eens al uw goed, hebt gij geen genade, gij zijt arm. Al had iemand zulk een macht als Belsazar, gij weegt op Mijne schaal, zegt de Heere, niet met al. Wilt gij dat nog niet verstaan, leest dan Ps. LXII, Immers zijn de gemeene lieden ijdelheid, de groote lieden zijn leugen, tezamen in de weegschale opgewogen, zouden zij lichter zijn dan de ijdelheid, ja minder dan niet, vers II. De allerrijkste zonder genade, is minder bij God als een arme bedelaar bij ons. Wie is. dan nu een rijke

die arm is ? Een gierige, of die overdadig en zondig leeft en zonder genade is.

II. De tweede vrage is : wie is rijk in zijn leven, en blijft het in zijn dood en tot in eeuwigheid ? Ik antwoorde : 't is een rijke die God tot zijn God niet heeft. Hij is rijk in zijn leven, rijk in goed en eere, rijk in vermaak, rijk in de zonde, rijk in dreigementen, gij leest geen een dreigement in den Bijbel, of uw naam staat er onder, gij zijt rijk van de lankmoedigheid Gods, in welke gij u vergadert een schat van toorn Gods. Maar is hij ook rijk in en na zijnen dood ? Ja.

1. Eerst, hij is rijk van smarten en pijnen, hij heft zijn oogen op in de vlamme, in 't eeuwig ach en wee ! Al hun taal is : wee ! wee ! wee ! Ze zijn rijk in smarten, rijk van zuchten en wenschen, rijk van berouw voor God ; dan willen zij gaan kloppen, dan willen ze zich vernederen voor den Heere, dan gaan zij bidden en schreeuwen tot God van den hemel, maar 't zal niet helpen.

2. Ze zijn rijk in moedeloosheid en angsten, Ze zijn zonder God en zonder Christus, en zonder genade in de wereld geweest, en zonder hope, en zullen zonder hope blijven. Ze zijn rijk van haat en nijd, daar zullen zij altemets zien hun knecht of een die ging bedelen ; die ging bedelen, die gaat naar den hemel, en zij naar de helle. Daar zal een heer zien dat zijn knecht, en een vrouwe dat haar dienstmaagd naar den hemel is, en zij zijn in de helle. Daar zal een leeraar, die in de helle is, zien dat een arm lidmaatje naar den hemel is. Daar zal een regent zien dat een arme onderdaan naar den hemel is, en hij zelf in de helle. Hoe zou het een regent spijten, dat zijn knecht een regent wierd en hij een knecht ! Dat zal zulken spijten, dat die geringen in den hemel zijn, en zij in de helle. Zij buitengeworpen, hoe rijk ze zijn, ze zijn evenwel eeuwig arm. Ze zijn eeuwig misgaan van hun leven, van hun gezondheid, van hun goed, van hun eere. Ze zijn arm van de middelen der genade ; daar is niet één Bijbeltje tot uw 'verkwikking, niet één stichtelijk boek. Ze zijn arm van eenig teekentje van Gods gunste, en arm van hunne flatterijen. Uw lichaam zal in de aarde liggen, maar uw ziele zal nog veel armer in de helle zijn !

111. Het derde is : wie is rijk en dwaas ? Dat is een rijk mensch, die geen genade heeft, die niet veranderd is. Die rijke dwaas, wat telde hij al op ? Luc. XII. In denzelfden nacht wierd zijn ziele van hem weggenomen. Hoe geleerd ge ook zijt, wat al boeken ge ook hebt, al kondt gij al de historiën en reisbeschrijvingen van buiten, evenwel zijt gij maar een dwaas. Waarom ? Gij leeft

doorgaans in de zonde, daarvoor staan de sluizen van uw harte als open, om de zonde er uit en in te laten gaan. Ze zijn als een bieze, die zich verheft in het slijk. Ze doen de zonde, of ze zijn koud als koud heeten mag. De tweelingen van den rijkdom zijn verkwisting en hoogmoed. Zij leven bij flatterijen en inbeeldingen, hij beeldt zich in, niemand is zoo wel als hij. Hoe menigen hebben zich geflatteerd, die nu in de verdoemenis liggen! Ja het leven, dat zij leiden, is al maar te verzinnen hoe zij vermakelijk zullen leven. Hebt gij uw leven tot het lachen wel gezegd, gij zijt onzinnig, gij zijt dwaas, wat heb ik gedaan ? Nog eens, een rijke zonder genade is slecht, dat hij zich een lang leven voorstelt, al zegt het Woord het tegendeel. In éénen nacht kan 't dikwijls altemaal omgekeerd worden, Gij moogt dikwijls nu van geen sterven hooren, rijke dwaas. Omdat gij goed hebt, zult gij daarom leven hebben ? Wat gevolg is dat? Des nachts was de man een lijk, Luc. XII. Licht is er niemand nader aan zijn vertrek, als die van zijn dood niet hooren wil.

IV. Nu het vierde : wie is rijk, en zal evenwel nooit rijk worden ? Een mensch, wien al zijn goed is in deze wereld. Welker deel in dit leven is, ze zijn rijk en zullen 't evenwel nooit worden.

1. Eerst, die goed heeft, hij wil eere en fatsoen hebben, daar jaagt hij om, om eere, aanzien, titels, hoogheden, dat moet ik hebben, zegt zoo een, het kost wat het wil, en wat moet het dikwijls kosten ? Hunne consciëntie te vouwen en te buigen, dat ze doen met zooveel bewimpeling als zij kunnen.

2. Dan menschen opgezeten en ontzien, zij vleien hen en noemen hun ondeugden deugden. Wat dan? Dan moet hij ook wel de vromen onderdrukken, helpen bespotten en haten, en zoo de goeden in den lande kwaad doen. Dan, zeggen zij, zal ik gewin krijgen, en mijne oogmerken bereiken. Vervloekte oogmerken ! Hun deugden gaan zij ondeugden heeten.

3. Eindelijk, zeggen zij, moet ik al mijn tijd besteden om mijn oogmerken te verkrijgen. Vraagt zoo een op zijn doodsbed, hebt ge belijdenis gedaan ? Hij zal misschien zeggen, ja. Zegt men, hebt ge naarstig onder de middelen geweest? Zij zullen antwoorden, ik heb zooveel te doen gehad, om alles te belooen, die en die te tracteeren, en mijn vermaak te nemen. Vraagt gij hun, hebt gij genade in Gods oogen gevonden, hebt gij dat eenige noodige gekregen ? Wat zal het antwoord wezen ? Ik heb zoo veel met mijn vrienden te doen gehad. Ik heb gelooopen naar gebrokene bakken. Zoo een is rijk, maar hij wordt nooit rijk.

V. Het vijfde is nu een hartelijk woord tot een kind Gods.

Uw kruimpje of groote portie van genade is uitnemender als al den rijkdom van de wereld. Waarin ?

1. Eerst, zij heiligen al uw ander goed. Paulus zeide, 't wordt al geheiligd door het Woord Gods, ende door het gebed, 1 Tim. IV : 5. Uw spijze wordt geheiligd, omdat ge gelooft en bidt. Het heiligt zoo, dat gij zegt, ik wil 't mijn leven niet misbruiken, maar matig en heilig alles gebruiken.

2. Dat kruimpje genade krijgt den zegen die in al de schatten is, 't is de zegen in uw zoeken, de zegen in uw ingaan en in uw uitgaan, in den baktrog en overal. De God uwer vaders, zei Jozeph, heeft een zegen in uwe zakken gelegd.

3. Het minste en meeste van de genade maakt u wijs; de vreeze des Heeren is het beginsel der wijsheid, allen die ze doen, hebben goed verstand, Ps. CXI : 10. Als er de vreeze Gods komt, dan begint er het verstand te komen, dan gaat men eerst wijs leven; de vreeze des Heeren is 't beginsel van alle wijsheid.

4. Het minste en meeste kruimpje werkt alle uwe verkwikking en troost. O zij hebben dien vrede des gemoeds, dien vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, Philipp. IV : 7, 't is mij daar wel, zeggen zij, nabij God te zijn, Ps. LXXIII : 28. Dat is verre het beste, 't goede van de wereld kan u niet verzadigen.

5. Nog eens, de minste genade blijft. Als zij het al zullen moeten verlaten, dat staat vast, dat blijft, al was 't maar een zuchtje. Men zegt, de vrouw is zoo los van den man, en de man van de vrouw, ouders van hunne kinders, zij zijn zoo los van hun liefste schepsel, dat het tot verwondering is van de omstanders. Maar vraagt hun eens, of zij van God los zijn? Neen, neen, zeggen zij, men kan wel los zijn van 't liefste schepsel, maar niet van God.

6. Ten laatste, daarin is een kruimpje genade beter, in hun uiteinde, dan worden zij verheerlijkt. Het goede van de wereld in uw uiteinde, wordt gij er van ontkleed, dan komen anderen, die uwe erfgenamen zijn, die gaan daarmede heen; maar op 't uiteinde van de genade komt de kroon van heerlijkheid, 1 Cor. XIII.

VI. Nu hebben wij het laatste, en dat is een stichtelijk woord tot een onvrome rijke. Is er iemand die zegt, ik misse genade, en het gaat mij al wel, ik zeg tot zoo een:

1. Eerst, denk nooit dat gij dan gelukkig zijt. Men zegt dat wel wat een gelukkig man of vrouw is dat, het gaat hun wel in hunne kinders en in alles, daar zij hunne hand aan slaan. Gij zijt eender als een rijk koopman, die een schip in zee heeft, dat overladen is met goud; men zegt er van, wat gelukkig man is dat, en in de haven komende het zinkt weg. Zoo is 't ook met

een rijke zonder genade; men zegt er van, wat gelukkig man is dat, en dat is hem geen zeilsteen maar een molensteen, die hem te dieper weg doet zinken, hij zeilt niet naar God, maar hij zinkt van God weg.

2. Rijke, het is u geen teeken van uwe gelukzaligheid hierna. God geeft aan zijne vijanden dikwijls meest het goud van de wereld : geluk en voorspoed is geen teeken van de genade Gods. Ik weet dat dit volgende eens gepasseerd is. Daar wierd er een zeer verheven, elk achtte hem dat hij zeer gelukkig was en zij wenschten hem zo0 veel zegen; zoo was er een Leeraar, die het dieper inzag, en die zeide, mijn heer, ik weet niet of ik u beklagen of zegenen moet. Daar stond hij van en keek, en zeide, waarom, elk acht mij immers zoo gelukkig? De Predikant antwoordde: als iemand als een particulier of als een opziener van de kerk leeft, is hij dikwijls veel godsdienstiger, nu gij verheven op het stadhuis zijt, zult gij misschien daar een vijand van zijn. Men ziet het dikwijls, 't is wel waar, als iemand verheven is, let hij dikwijls niet op de zake Gods. Let op 't geen de Heere Jezus zeide: Hij zeide niet, zalig zijn de rijken, en edelen, maar de armen van de wereld heeft God uitverkoren.

3. Rijke, weest dikwijls bekommerd of uw geluk uw ongeluk niet en is. Gij wordt misschien Atheïstisch, zoodat gij den Bijbel niet meer rekent als een fabel. Augustinus, als hij merkte dat iemand tot zulke gedachten gekomen was, zeide hij, ik wou om geen millioen werelden in uwe plaats zijn. Ja, als 't die God vreezen overkomt, dat drukt hen. Als zij dan allen goeden raad gaan verwerpen, moet men zeggen, ik merk dat God voorgenomen heeft u te verderven, al was 't een Pharao, een Nebucadnezar, een Ammon. Uw geluk, rijke, als gij er op gaat zondigen, is uw ongeluk.

Daar hebben wij ons stuk afgehandeld, dat negende teekentje, daar wij vier aanhangseltjes bijgevoegd hebben, waarvan het eerste was voor de arme vromen, het tweede voor de arme onvromen; het derde voor de rijke vrome, en het vierde en laatste voor de rijke onvromen.

Wij weten niet waardoor de zegen kan genoten worden. God kan 't zegenen tot ondersteuning van de gekrookte rietjes. Als 't nu God belieft, zullen wij tot het tiende kenteeken overgaan. Ik wensche dat de Heere dit believe te zegenen, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

VIJF-EN-NEGENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21.

Zijnde de eerste van het tiende kenteeken, de geestelijke nederigheid. en behelzende :

- I. Hoe nederig de begenadigden zijn en dat aan God vertoonen,
- II. De prente, waaronder die nederigheid vertoond wordt.
- III. Waar zij in bestaat.

WIJ lezen, Ps. CX: 3, Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkraft, in heilige sieragiën. De wereld komt altemets prachtig uitgedoscht, als een Bernice, voor den dag, zij hebben zachte kleederen en sierlijke gewaden, maar al hun sieradiën zijn ontsieradiën, die hun tot zonde zijn, en hun een teeken zijn, dat ze niet van de ontfermden Gods zijn. Rom. XII: 1, 2, Wordt doch dezer wereld niet gelijkvormig, zoo gij een ontfermde Gods zijt..

Gods volk komt ook prachtig voor den dag, maar 't is niet uitwendig. Zij hebben altemets een uitwendig ruig kleet aan, maar inwendig zijn ze versierd met heilige sieradiën. Het is altemets met hun uitwendigen mensch zoo gesteld, dat men er van zeggen zou, vanwege de vuiligheid, ik zou ze niet gaarne neffens mij hebben; en hun inwendigen mensch, daar zegt God van, Mijn lust is aan u. Zij hebben een uitnemend groote pracht; als God zijn volk eens monstert, dan zijn ze zoo uitnemend opgeschikt. Waarmede, zult gij zeggen ?

1. Eerst, met geestelijke dapperheid. Als ze ingespannen worden in 't werk des Heeren, mijn Heere, zeggen zij, mijn harte ontvalt mij niet, in zulke stormen en baren is met mij de Heere der heirscharen. Zij zijn gesterkt en kloekmoedig; zeldzaam hebben ze een versmolten harte, doorgaans bezitten zij een geestelijke sterkte en dapperheid.

2. Hun tweede sieraad is, als ze voor het aangezichte huns Konings gaan, oprechtigheid, zoodat er geen omzien naar is; spreken ze tegen God of menschen, God zegt, het zijn oprechten van geest, zij wandelen voor Mijn aangezichte en zijn oprecht. Gen. VII:1.

3. Hun derde sieraad is hun trouwe. Zij spreken zoo en doen zoo, zoo beloven ze en zoo zoeken ze het na te komen, ze zijn

als de wateren die bestendig zijn. Wie zal een rechten trouwen man vinden, vroeg Salomo. Gij zult er geen een vinden als onder het volk Gods, die zijn trouw tot den dood.

4. Hun vierde sieraad is hun liefde tot hunnen naaste, 't welk de fontein is, die in al de andere deugden doorvloeit, die Paulus zoo optelt, en daar hij zulk een heerlijke betuiging van doet, 1 Cor. XIII.

5. Hun vijfde sieraad is geduldigheid. Ze zijn niet ooplopende. Wat doen zij ? Komt er wat bitter, daar is geen toorn Gods in, zeggen ze, en ze dragen 't, en verdragen 't, en wachten totdat God hun kruisje hier eindigen zal.

6. Hun zesde sieraad is hun teedere godsvrucht, van binnen en van buiten. De Sunamitische zeide tegen haar man, ik hebbe gemerkt dat deze man Gods heilig is, 2 Kon. IV. Let op hun gansche gedrag, als gij ze in de monsterring ziet, daar zal er geen een onder den hoop zijn, of hij zal zeggen, laat ons onszelf reinigen van alle besmetting des vleesches en des geestes, 2 Cor. VII : 1. Wij moesten als lichten zijn in een krom en verdraaid geslachte, Phil. 11 : 15.

7. Eindelijk, om alle de sieradiën niet te verhalen, (wie 'zou ze alle optellen kunnen?) zoo is er nog een, hetwelk het sieraad geeft aan alle de sieradiën, en dat is nederig en klein te zijn, laag te wezen, niet hooggevoelende. Ze zijn uitermate nederig. Als gij in een mensch hoogmoed ziet, al zijn sieraad en glans is weg. Ziet gij er dan een die nederig is, al zijne deugden hebben haren glans. Wilt gij tot eere van God wezen en een teeken van alle genade hebben, zoo moet gij staan naar nederigheid; dat zal als de parel aan uwen hals zijn. Een nederig mensch, die doet het oog van God en menschen op hem vallen, daardoor is hij nuttig aan zichzelf en aan allen. De nederigheid trekt het harte van elk naar zich. Nederigheid is de moedergenade en de moedervreugd van al de genaden en deugden. Nederigheid is een recht bewijs van ware genade in 't harte te hebben.

Door de vriendelijkheid Gods hebben wij het negende teekentje van den genadestaat afgehandeld. Om uw geheugen te versterken, zullen wij ze nog eens kort noemen, en dan het tiende teeken beginnen, de nederigheid die de moedergenade is van al de genaden.

Het eerste teeken was, dat de God der genade het geestelijk leven geeft aan diegenen, die Hij uitverkoren heeft; Hij doet ze overkomen uit den naren staat der nature tot den staat der genade, door een hartverandering van der jeugd, of als zij tot jaren van onderscheid gekomen zijn.

Het tweede was, zoo wakker kwam dat eerste niet, of zij konden

de genade Gods niet missen, zij kregen een uitnemende achting voor de genade. Daar staan zij dan en kloppen op hunne borst, uitroepende, zijt mij genadig, o God!

Het derde was, wat zoudt Gij mij genadig zijn, ik ben zoo leelijk ; daar **wierden** ze aan **zichzelve**n ontdekt, en dan is 't, ik kwam tot mijzelve, tot stilstaan.

Het vierde was, dan deed God u in vele nare overtuigingen leven ; dan stonden ze als in de kindergeboorte. Gij waart zoo naar altemets, de ploeg die ging zoo diep in.

Het vijfde was, gij wierdt zoo week, de grond wierdt zoo zacht.

Het zesde was, het kwam er al uit voor God, wat gij gedaan hebt, gij deedt zulk een ronde belijdenis.

Het zevende was die heilige schaamte, ik ben zoo beschaamd en schaamrood ; heb ik zoo geleefd, was ik zoo een ondragelijke? en gij kondt niet weg, voor dat gij voor uw gemoed een teekentje had, dat de verzoeninge Gods voor u was.

Het achtste was, die haat en afkeer van 't zondige leven ; mijn hart keert er van in mijn binnenste om, die **walge** is niet uit te drukken.

Het negende en laatste was, nu ben ik al heel en al arm, ik hebbe niet, 't ontbreekt mij al, ik hebbe alle gebrek ; ik kan niet bidden, niet danken, niet gelooven, God noch mijne naasten niet liefhebben.

Nu moeten wij het tiende **teeken** beginnen onder den zegen en de goedheid Gods.

Het tiende **teeken** is, zij worden zoo nederig, daar vallen al de pluimen van hoovaardij, ze zijn zoo nederig voor 't aangezichte Gods. Dat zullen wij ook voor u nederleggen, als 't God belieft, En dat zullen wij zoo doen : 1. Eerst moeten wij zien hun nederigheid, die zij aan God vertoonen. 2. Hun nederigheid, die zij aan hun naasten vertoonen. 3. De nederigheid, die zij aan zichzelf vertoonen. 4. Die nederigheid zit nergens als in 't harte, in geen gedaante of woorden, maar zij zit in de ziele. 5. Die nederigheid kan ik mijzelve niet geven, noch niemand. 6. Dat is een werk van God. 7. Het is een waarachtig kenteeken van genade. 8. Daar is niemand een Christen, die ze niet bezit, die niet nederig wordt en blijft. 9. De nederigheid komt nooit in 't harte, of ze maakt of ze laat iemand nederig. 10. Die nederigheid wordt vertoond daarin, dat men belijdt dat men misdaan heeft. 11. En als 't God belieft, zullen wij u er eens toe opwekken en zeggen, ach zoek ze toch ! Gij kunt en moogt er geen gemis aan hebben,

zoo gij ze mist, zoo zijt gij niets, dan heeft al ons doen geen glans. Als de hoogmoed komt, dan is 't al besmet. 12. Eindelijk zullen wij een geval hebben omtrent eens Christens uitwendige sieradiën. En zoo zullen wij dat kenteekentje dan sluiten.

Tegenwoordig zullen wij bezien, hoe een ware begenadigde voor God nederig is. Dit verhandelende, zoo moeten wij drie dingen doen : Eerst, wie is nederig voor God en waar ? Dan, onder wat prenten komt de nederigheid voor in 't Woord? Dan, waarin bestaat de ware nederigheid? Dat zullen dan nu onze drie stukken zijn. Let er op:

I. Eerst, wie en waar zijn ze, die nederig voor God staan?

II. Wat voor prentjes geeft God in 't Woord van de ware nederigheid om ze uit te drukken ?

III. Waarin bestaat zij ?

I. Wat het eerste aangaat : waar zijn ze die zoo nederig zijn, in den hemel, of onder het volk Gods op aarde ?

1. In den hemel, die groote engelen, in welke God klaarheid gesteld heeft. Salomo zegt, en praat niet voor 't aangezichte van een heerscher, maar dien Koning der koningen, daar praat er geen een voor ; zij bedekken liever hun aangezichten voor hun Koning, en hun voeten. Zoo zij ooit praalden of pronkten, zoo vielen ze in 't oordeel van den duivel. Ja in de helle, die onderdanen des duivels, die hier gepronkt en gepraald hebben, in wat voor een schande zullen zij voor eeuwig zijn ? Zij vallen ook in 't oordeel des duivels. In den hemel weten zij, dat al wat ze zijn, dat ze dat van God hebben, en dat God die klaarheid en dat licht in hen gesteld heeft, en hen zoo heerlijk gemaakt heeft, opdat ze Zijne dienaars zouden wezen, Ps. CII : 21. God doet evenwel gelijk als een koning, die aan zijn knechten een kostelijke livrei geeft, opdat zij hun koning zouden kunnen dienen, en zijn heerlijkheid en grootheid vertoonen. Al die in den hemel zijn, nemen hunne kronen van hun hoofd en leggen ze voor de voeten van hunnen Koning. Hebben ze hier zoo dikwijls gezegd, niet ons, o Heere, niet ons, maar Uwen naam zij de eere, dat is de gifte, daar God ons hiermede zoo dikwijls begiftigt, dat wij moeten uitroepen, de rijkdom ende de sterkte is Godes; daar zegt er niet een, Maria of Petrus of Paulus zij de eere, maar 't is al, eere zij God.

2. Wie en waar zijn ze op aarde, die zoo nederig zijn? Alleen onder de vromen. De hemelen vertellen wel Gods eere, maar gij zult er geen een in den Bijbel vinden, die een vrome is, of gij zult hem een eerder Gods vinden. De groote Abraham, die verdubbelde het spreken in alle nederigheid voor den Heere; 't was,

nog eens, nog eens, nog eens. Gaat, bekijkt een Jacob, een David, een Petrus, een Paulus, zij waren niets in hunne oogen; 't was, Gij kent uwen knecht, Heere, Heere, ik ben een verachtzaam man, de minste van mijns vaders huis. Jesaja zeide, ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben. Paulus noemde zich een ontijdig geborene. Jes. VI, 1 Cor. XV, Eph. III, Luc. V, 2 Sam. VII, Gen. XXXII : 10 en XVIII: 27, zult gij dat zoo al vinden. Ze zijn zoo klein, heel laag, de allergrootste mannen, ze waren heel laag. Met wat een nederigheid ontmoeten de Engelen God, en met wat een nederigheid ontmoeten de zaligen hierboven God, en met wat een nederigheid hebben de allergrootste mannen God ontmoet op aarde !

II. Nu zult gij denken, wat voor prenten en schilderijen geeft er God in Zijn Woord van? Dat van een kind; de Heere Jezus neemt een kindeke en stelt dat in 't midden. Zet eens een koningskind bij een burgerkind ; ze zijn 't met elkander eens, ze weten van geen respect. Dan onder de prente van een knecht, of in 't vrouwelijke geslacht van een dienstmaagd. Zal een knecht of een meid hoogmoedig bij hun heer of vrouwe zijn? Dan bij een discipel ; wat wil een discipel bij zijn Meester hoovaardig zijn? Dan van een hoveling en onderdaan; zal die hoogmoedig bij zijn koning wezen? Dan van een patiënt, een misdadige ; hij is zoo klein bij zijn rechter.

Een vreemdelingetje steekt de borst niet op, hij houdt zich stil. Gen. XXIII, hoe stil hield Abraham zich voor de zonen Heths!

God de Heere geeft prenten van de nederigheid door iets, dat men opblazen kan en niet opblaast. Weest niet opgeblazen, zegt God, daar moet geen wind van ijdele eere in uw verstand zijn. Dan geeft God een prente door iets dat vol is, dat klinkt niet veel. Een vol vat klinkt niet veel, die vol genade is klinkt niet veel, ze zijn zoo gering in hunne oogen. Als iemand van niet iet wordt, gelijk Saul, en hij verheft zich, dan is hij nabij de verbrekinge. Wat zei David? De geringe heeft Hij uit het stof verhoogd. Wat voor prenten nog? Een rank en een tak van een boom, die zwaar geladen is; hoe meer vrucht er aan is, hoe zij meer naar beneden hangt. Dat zijn zoo de prenten, die God uit den hemel zoo van de nederigheid geeft.

III. Nu het derde; waarin bestaat die nederigheid, als een vrome nederig is? Dat moet ik en gij hebben, of wij missen heel de zaak.

1. Eerst, zij komen altijd zoo laag voor God, in zulk eene lage gestalte, in een kinsche en kruipende gestalte. Wij kunnen het niet beter uitdrukken als met de woorden van David, Ps.

CXXXI : 1, 2, o Heere, mijn harte is niet verheven, noch mijne oogen en zijn niet hoog, ook heb ik niet gewandeld in dingen mij te groot en te wonderlijk. Och Heere, mijne oogen zijn niet hoog, ik ben als een tollenaar, ik durf mijne oogen niet opheffen en U niet aanzien, Gij bewoont zulk een ontoegankelijk licht, mijn Heere! ik voele zulk eene kindsche gestalte in mij, Gij hebt mij gezet, Gij hebt mij vast gezet gelijk een gespeend kind bij zijne moeder.

2. Behalve die geringe laagheid vinden zij dit, dat ze zeggen: ik mag niet nalaten te werken tot eere van God, ik wil mijzelf er niet in beoogen. De uitnemendheid der kracht zij Godes, 2 Cor. IV: 7. Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uwen Name geeft eere, Ps. CXV : 1. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid! Rom. XI : 36. Ik wil werken gelijk mijn Hoofd, Joh. V. Ik zoeke mijne eigene eere niet. Hebben zij eens eenig werk voor God den Heere gedaan, dan gaan ze eens stil nederzitten en onderzoeken zichzelf, en zeggen, liefste Heere, ben ik niet besmet, is er geen zuurdeeg van mijn eigen, geen wind van ijdele eere in mij? Heb ik van ter zijde mijn eigenzelve niet beoogd? -Ben ik niet schuldig? Klopt mijn harte niet? Zoo wakker had David zijne hoogmoed aan Joab niet vertoond, hij was ter deure niet uit, of zijn harte klopte hem. Vinden zij dat zij niet besmet zijn, zij zijn zoo blijde, 2 Sam. VI. Als David dat treffelijke werk deed, dat hij de arke in zijne tente haalde, en zoo uitnemende blijde was, zoo voelde hij zijne eigene eere er niet in; doe zeide hij tegen zijne vrouwe: ik zal mij nog al geringer aanstellen, vs. 22.

3. Het derde is, als zij iets werken voor God in zijne zaak, dan zeggen zij, ik zal dat doen in afhanginge van zijn bijstand, en zien wat uitslag het hebben zal. Ze zijn eender als een landman, die naar zijnen akker gaat; ik zal er het zaad inwerpen, zegt hij; daar kome van wat God belieft. Gelijk een mensch in zijn beroep doet al wat hij kan, hij ziet niet op dit of dat, maar hij zegt, ik hebbe gedaan dat ik schuldig was, Luc. XVII: 10. Geeft een uitslag, Heere, Heere, zeggen ze, naar Uw believe, ik hebbe het mijne gedaan in consciëntie. Zij hunkeren niet naar dezen of genen uitslag, daar zij zelfs in te passe komen. Die nederig is, als hij aan 't werk moet gaan, och Heere! zegt hij, ik ben er niet bekwaam toe, of ik zou Uwe genade en invloed moeten hebben, 2 Cor. II: 16, Wie is tot deze dingen bekwaam ! Hoe zal ik het doen ! Joh. XV : 5, Zonder Mij en kunt gij niets doen.

4. Zij letten er zoo op, of ze bekwaam gemaakt worden. Heere, zeggen ze, ik zal mijne hand aan den ploeg slaan, en ik zal zien of Gij Uwe kracht in mijne zwakheid volbrengen zult, Phil. IV,

2 Cor. XII. Zijn zij bekwaam gemaakt, voelen ze dat, dan rekenen ze dat ze er niet in te pas komen, in 't heele werk, maar God alleen. Ik leefde, maar niet meer ik, Gal. II : 20. Ik hebbe meer gewrocht dan zijn alle, doch niet ik, maar de genade Gods, 1 Cor. XV : 10, en 1 Cor. IV : 7. Ik hebbe het ontvangen, och Heere! Gij hebt het mij gegeven.

5. Het vijfde is, zij rekenen dat ze er niemendal in te passe komen. Dat is hetgene Mozes tegen Pharao zeide, hebt de eere boven mij, behalve dat de eere mijne op dien weg niet zal zijn.

6. Het zesde is, als zij ooit voor den Heere mogen werken, door de bekwaamheid, die Hij hun geeft, Heere, zeggen ze, mijne twee talenten, die Gij mij gegeven hebt, die hebben er twee gewonnen, Matth. XXV en 1 Chron. XXIX : 9. Elk was verblijd, dat hij wat had kunnen geven. Het 14e vers is wonderlijk ; het is alles van U, zeiden ze, **ende** wij geven 't uit Uwe hand. Zij geven 't met vergenoeging en blijdschap. Col. II : 12, Wij danken den God **ende** Vader onzes Heeren Jezu Christi, dat Hij ons bekwaam gemaakt heeft.

7. Als zij nederig voor God zijn, elk in zijn beroep, zal dit zevende stukje vinden, dat de genade altemets zal te voorschijn halen, dat zij zullen geëerd, gevreesd en geacht worden. Zij zullen over u verwonderd zijn, en van u spreken voor God, zij zullen u lieven, **eeren, vreezen**. Dat is mijn einde niet, zeggen ze, maar dat is de uitkomst van 't werk.

8. Die voor God den Heere nederig is, vindt die gestalte, dat hij in alles **zichzelve**n in een uitermate nederig postuur zal stellen; ik ben al te gering en te leelijk, als dat ik iets wezen zou, ik ben niets waard; hier staat er een, Heere, welks grondslag in 't stof is, ik ben een stofje aan de **weegschale**, en droppeltje aan den emmer, een ondragelijke voor God en engelen en menschen ; ik ben niet waard onder Uwen hemel te verkeerren, noch op de aarde te wandelen, en de lucht een oogenblikje in te halen, of onder de menschen te verkeerren; hier staat er een, die geen stukje brood waard is, geen kleedje, noch deksel, noch woningtje, een ondragelijk schepsel, ik die niet waard ben uwe lankmoedigheid, ik ben alle gemak onwaard.

9. Zetten zij zich altemets eens voor God in 't gene zij waard zijn, dat is met een Pharao om te komen, met een **Korach** en **Dathan** en Abiram in de helle te zinken, met een Nebucadnezar onder de beesten verstooten te worden. Het is: ik ben maar waard, dat Gij Uwe hand van mij aftrok, en dat Gij mij nooit een overtuigingetje gaaft, dat ik al lang in de helle mocht gelegen

hebben, en dat gij al de vloeken van den Bijbel op mij deedt komen. In zulk een nederige beschouwing staan zij.

10. Die nederig voor God is, zegt: och Heere! ik zie wel dat er schade en schande voor mij zal komen in mijn nederig gedrag, maar dat zijt Gij mij waard; ik mag gaarne lijden dat ik geen naam heb, maar Gij 't al, en dat alle menschen mij smaden om Uwentwille, om Uwen naam en zaak wil ik lijden; als gij mij daartoe roept, zal ik U danken dat ik waardig geacht ben om Uwen naam en zaak smaadheid te lijden, als Hand. V : 41.

II. In 't werken voor God tot Zijne eere wil ik vermijden neerslachtingheid en moedeloosheid ; dat zijn twee dingen, die men vermijden moet, manmoedig moet men voortgaan, en zich verheffen in de wegen des Heeren, 1 Chron. XIX. Als een jonge leeuw moet men moedig zijn, en als prinsendochteren, als die een vorstelijken geest hebben. Ik zal dat en dat, zeggen ze, wel te boven komen: wie zijt gij groote berg, ik zal er met God door komen, en 't al te boven komen. En wat kan Hij niet doen? Al 't schepsel staat onder Zijn gebied.

12. Het laatste is: allerliefste God, al was ik volmaakt, al dede ik mijn leven geen zonde, dan zeg ik nog, al de liefde, achting, eere zal Uwe' zijn; dan ben ik van oordeel nog, dat het een rechtvaardig gebod is, dat Gij mij geeft, dat ik geen pronk in mijne oogen mag wezen, als ik 't was, dat ik dan een eerdief omtrent God zou zijn, want mijne volmaaktheid heb ik zelfs van U.

Dat zijn twaalf stukken van een nederig mensch. Zij zijn allemaal om het uitnemendste. Gij zult het mogelijk zoo uitgebreid niet kunnen zeggen, maar kunt gij zeggen in waarheid, zoo is mijn verkeer voor God, dan hebt gij dit tiende kenteekentje. Het is een zaadje dat in den loop van uw leven zijne takjes en vruchtjes schieten zal. Dan zult gij vinden, dat gij dan ook nederig bij uwe naasten en bij uzelfen zult zijn,. Doch dat is in 't vervolg de stoffe. Amen.

ZES-EN-NEGENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze stukken voorkomen :

I. Begenadigden zijn nederig in 't verkeeren met menschen.

II. Zij moeten 't zijn.

III. Waar 't in bestaat?

WIJ lezen iets opmerkelijks, 1 Sam. XVIII: 18, 22, 23. Daar komt David voor den Koning Saul, en die zeide, gij moet mijn schoonzoon worden. Wie ben ik, zeide David, en wat is mijn leven, en mijns vaders huisgezin in Israëel, dat ik des Konings schoonzoon zoude worden? Daarna sprak Saul tot zijne knechten, spreekt met David in 't heimelijke, in 't verborgene, dat hij des Konings schoonzone worde; kan hij 't met de eene niet worden, laat hij 't met de andere dochter van mij worden. David zeide tot die knechten : is dat licht in uwe oogen, des Konings schoonzone te worden? Wie ben ik, dat ik des konings schoonzone zou worden, daar ik een arm en verachtzaam man ben!

Dat is waar, Gods volk stellen zich nederig aan voor de menschen en voor God. Zij stellen zich nederig aan voor de menschen. 2 Sam. VI : 21 zeide David tegen zijn vrouwe, ik zal mij nog geringer aanstellen. Dat is zeker, dat er geen een kind Gods is, of zij stellen zich gering aan. De Apostelen zeiden : goud of zilver hebben wij niet, Hand. III. De koning der Mooren, die was geërgerd aan de Christenen, dat zij zoo arm waren. Hij had liever gezien 't geen de Zuider-koninginne zag, de heerlijkheid van Salomo. Hij was niet gelijk als die kamerling, die zeide, wat verhindert mij gedoopt te worden ? Hun koning zegt: Zalig zijn de armen van geest. Doch die aardsche koning verstond dat niet, dat de toeroeping Gods was, niet vele rijken, niet vele edelen, maar dat God het arme van de wereld had uitverkoren.

Het zijn zulke armen, welker armoede hen niet deert, omdat zij vergenoegd zijn. Paulus zeide: ik hebbe geleerd vergenoegd te zijn in 't geene dat ik ben, Phil. IV : 11. Zij deert hun niet, omdat, al zijn ze arm uitwendig, ze zijn rijk inwendig. Zij zijn arm, nochtans velen rijk makende, niets hebbende en nochtans alles bezittende. Hun armoede deert hun niet, ja, ze zijn verwonderd dat ze nog zooveel hebben, 1 Cor. III, Ik ben zooveel niet waard,

zeggen zij, als ik maar een hondetjes portie mag hebben, een kruimpje van Uw tafel Heere ! ik ben geringer dan alle deze weldaden **Gods**, Gen. XXXII. Als Gij mij brood en water zult gegeven hebben, dan zal ik vergenoegd wezen, Gen. XVIII en XXVIII.

Nog eens, hun armoede deert hun niet. Het is genade, zeggen ze, dat ik uit de helle ben, wij moeten verwonderd zijn dat Gij ons daar naar onze waardij niet geplaatst hebt. Goddeloozen achten een **grooten** zegen klein, en een klein kruis zwaar, maar de vromen achten een kleinen zegen groot, en een groot kruis nemen ze gewillig op. Al heeft een ander kleine gedachten van hen, dat stoort hen niet. Zij denken van zichzelf, dat zij de minste der heiligen zijn en de grootste der zondaren. Is hun staat laag, hun hart is nog veel lager. Zoodat gij een kind **Gods** zult vinden arm en gering, ze zijn niets bij zichzelf en nederig.

Wij hebben, om 't gekrookte rietje niet te breken, verscheidene **teekenen** van de genade afgehandeld. De laatste reis zijn wij gekomen aan het tiende teekentje, de geestelijke nederigheid, dat wij niet mogen missen. De nederigheid is de moedergenade van alle. Al hadden wij nog zooveel genade, als er de nederigheid van af is, dan is al de glans van uw genade af. De nederigheid geeft den glans aan geheel den staat der genade. De nederigheid is de kroon van geheel den staat der genade. Wie is er met nederigheid gekroond ? Laat ons elk een in ons harte gaan. Och wij zijn dikwijls zoo verheven ! De nederigheid is dikwijls balling uit ons harte.

Wij zeiden, dat we 't zoo zouden verhandelen: 1. **Toonen**, hoe zij nederig voor God zijn. 2. Hoe zij 't voor de menschen zijn. 3. Hoe zij 't voor zichzelf zijn, al was het dat er geen een mensch in de wereld was? 4. Waar zit ze? 5. Wie werkt ze? 6. Het is een gewis **teeken** van genade. Gij ziet geen een geestelijke nederige, of gij ziet er een met genade ; gij ziet er geen een met genade, of ge ziet een geestelijke nederige. 7. Zullen wij eenige **teekenen** geven, waar gij het uit kunt besluiten dat gij ze bezit. 8. Eenige **teekenen** geven, waaraan gij zien kunt dat ge ze mist. 9. Een opwekkend woord, om voor onzen dood dezelve te **vertoon**. 10. Een geval omtrent de uitwendige sieradiën van een Christen.

Laatst zagen wij onder wie is zij te vinden ? Onder die in den Hemel zijn, onder de engelen, en onder de volmaakten, en in 't harte van een kind **Gods**. Daar praat geen een van die allen voor 't **aangezichte** van den Koning. Ook gaven wij eenige schilderijen van de nederigheid, die God in Zijn Woord daarvan

geeft. Boven dat hadden wij twaalf stukken, daar die nederigheid in bestond.

Laat ons die stukken nog eens noemen, om uwe memorie te ververschen. 1. Zoo een voelt aan zijn harte, dat hij zeggen moet, mijn harte is niet verheven. 2. Zij werken voor God zonder beooging van **zichzelve**n. 3. In al hun eigen werk beoogen zij de eere van hun Koning, God en Vader. 4. Zien ze geen eere in hun doen voor God te behalen, zoo gaan ze evenwel hun gang en doen hun plicht. 5. Zij werken in afhangings van Gods invloed. 6. Zij zijn uitermate blijde, als ze wat hebben kunnen werken voor God. 7. Zegt zoo een, ik wil met mijn God in de eere niet **deelen**, God moet alleen de eere van alles hebben. 8. Heeft hij zoo gewerkt, dat zijn naaste hem eens prijst en estimeert, dat is den uitslag, zegt hij, maar dat is mijne beooging niet. 9. Al zou ik schande en slagen er door krijgen, dat heb ik voor God ten beste. 10. Zij zijn niet neerslachtig, maar edelmoedig. 11. Ook zien zij dikwijls wat ze niet waard zijn. 12. Maar integendeel, wat ze waard zijn, te weten, al de **plage**n die in den Bijbel geschreven staan. Al was 't dat ik volmaakt was, zeggen ze, zoo zou ik een eeredief zijn, **als** ik U de eere van alles niet gaf, Heere. Dat is nederig voor God te zijn.

Nu moeten wij zien, dat die genade heeft, dat die ook nederig voor de menschen is. O voor God zou 't licht nog al gaan, maar nederig voor de menschen te zijn, hoe zwaar is dat ! Wij zullen u dat zoo vertoonen :

I. Eerst, de vromen zijn nederig in 't verkeer met menschen bij een iegelijk.

II. Zij moeten 't zijn.

III. Waarin bestaat het.

Eerst, zij zijn 't. Dan, ze moeten 't zijn. Dan, waarin bestaat het? Spant u wat in, het zal u niet vervelen kunnen ; laat ons 't eens aan uw harte brengen.

I. Zij gaan met menschen om, met vroom en **onvroom**, doch een begenadigde is nederig in 't verkeer met menschen, en de allergrootste begenadigden geven de grootste blijken van nederigheid. Abraham, als hij bij de zonen Heths kwam, mochten ze zeggen dat hij een vorst Gods was? Daar komt hij in hun gezelschap, en hij buigt zich voor hen. Jacob, die veel beter was als zijn broeder Ezau, hij laat het al voor hen buigen. David, die duizendmaal beter was als een Saul en een Nabal, hoe gering stelde hij zich aan? Komen ze bij de vromen, hoe gering kunnen zij zich houden. Die groote Paulus, komt hij bij dien bekeerden

slaaf, wat voor een brief schrijft hij aan Philémon! Ik konde 't u wel gebieden, zeide hij, want ik rekene dat gij 't aan mij schuldig zijt, maar hij schreef, heeft hij u iets onvreemd, ik zal 't betalen, en ik verzoeke het, neemt hem wederom aan.

De liefste Heere Jezus, willende dat Zijne Apostelen nederig zouden zijn, zoo neemt Hij een doek en een bekken water en gaat ze de voeten wasschen. Wat wilde Hij ze **daarmede leeren?** Doe Ik dat, die uw Heere en Meester ben, doet gij het dan ook aan mal kanderen. Hetzij daar Gods volk zij, zij zetten zichzelf niet op de hoogste plaatse, ze zijn niet als de Pharizeën, die beminnen de vooraanzittingen in de maaltijden en de voorgestoelten in de Synagogen; ze zouden zichzelf liever op de laagste plaatse zetten.

II. Nu het tweede stuk: ze moeten 't zijn.

1. Zij hebben daar zulk een indruk van. Och Heere, zeggen ze, houdt -toch Uwen knecht terug van trotschheden, Ps. XIX: 14. Och mijn Heere, mijn harte wil zich verheffen. Zij bidden er tegen.

2. God geeft er zulke lessen en bevelen van, Rom. XIII: 7, Geeft eere dien gij de eere schuldig zijt. Aan wie? *a.* Aan God. *b.* Aan die in hoogheid zijn. *c.* Aan menschen van hooge jaren. *d.* Aan uwe ouders. *e.* Aan menschen, die groote genade hebben.

a. Geeft ze eerst aan God, die gezegd heeft: Mijne eere en zal Ik, noch gij, **geenen** anderen geven, Jes. XLII: 8.

6. Petrus zegt: Vreest God, eert den Koning, 1 Petri 11 : 17. Eert ze dan, die in hoogheid zijn. Dat is het tweede.

c. Ten derde, die hooge jaren hebben zult gij **eeren**, voor den grauwe haren zult gij opstaan, ende zult het aangezichte des ouden vereeren, die sierlijke kroone der gerechtigheid zult gij **eeren**, Lev. XIX: 32.

d. Wie moeten wij nog **eeren?** Onze ouders. Een zoon zal zijnen vader **eeren**, Mal. 1 : 6. Acht ze niet licht, want God zegt in Zijne allerheiligste Wet: een ieder zal zijne moeder **ende** zijnen vader **vreezen**, Lev. XIX: 3.

e. Dan moeten wij nog **eeren**, die groote gaven en bekwaamheden hebben in de kerk. Houdt ze in waarde **ende** acht ze zeer veel in liefde, om hares werks wille, 1 Thess. V : 13. De **verworpenen** zijn bij den Heere veracht, maar God eert en wil dat wij **eeren degenen**, die den Heere **vreezen**, Ps. XV : 4. Zoo ziet gij dan klaar, dat het **zoo** zijn moet.

111. Gij zult. zeggen, waarin bestaat het, wanneer is iemand een nederig mensch? Daar zullen wij u tien of twaalf stukken van geven.

1. Eerst, **zoo** een verneemt zeer naarstig wat gaven en **bekwaam-**

heden hunne naasten bezitten. Daar zijn natuurlijke, burgerlijke, geestelijke gaven. In 't natuurlijke, schoonheid en sterkte, zijne gezondheid te hebben, en hij kan in zijn ziele hebben schrandereheid, in zijn verstand en in zijn oordeel, hij kan welsprekendheid hebben. In 't burgerlijke kan hij bekwaam zijn om aan 't vaderland nuttig te zijn. In 't kerkelijke bekwaamheden hebben om voor de kerk nuttig te zijn. In 't bijzonder letten zij, of hij genade heeft; als hij geen genade heeft, dan misstaat al het andere, dan zijn ze gelijk als een zot, die de eere niet toekomt, dan is 't maar als een gouden bagge in een varkenssnuut, als een edelgesteente en sieradiën bij een beest, als een luidende schelle, en dat is niemendal. Maar komt er de genade bij, ziet gij dat, dan heiligt God de gave. Komt er de genade, zeggen ze, dan vertrouw ik dat ze nog winst doen zullen voor den Koning. Daar zien ze naar en zeggen, mijn Heere! wat zit er in mijn naasten, is er genade in?

2. Zij zullen gaarne en gewillig erkennen al de bekwaamheid, die hun naaste bezit, zonder ze te benijden als ze meer hebben als zij, en zonder ze te verachten, als ze minder hebben, zonder te zeggen : wat zal deze? Joh. XXI : 21, en zonder te zeggen, mijn heere Mozes, verbied ze, Num. XI : 28. Zij weten, dat God geen lust heeft tot nijdigheid, zij erkennen met willigheid en blijdschap de gaven van hun naaste.

Cephas, Jacobus, Johannes, 't waren mannen, die geacht waren pilaren te zijn. Toen zij de genade Gods zagen aan Paulus en Barnabas bewezen, zoo gaven ze hun de rechterhand van broederschap en gemeenschap. Die krachtig wrocht door Petrus, die de besnijdenis had, die wrocht ook krachtig door mij, zeide Paulus, onder die de voorhuid hadden. Ziet Gal. II. Die twee talenten heeft, en hij ziet zijn naaste met vijf talenten, die zegt, gij zijt boven mij, en die vijf talenten heeft, en hij ziet zijn naaste met tien, die zegt, gij zijt boven mij. Zij letten op de gaven van hun naaste, en die ziende, **zoo** erkennen zij ze.

3. Zij zeggen : vriend, vriendinne, ik zie iets beminnelijks in u, God heeft mij belast dat ik mijn naaste moet liefhebben, mijn harte kleeft ook aan u om de gaven'en de **genaden**, die ik in u zie, ik kan niet van u scheiden. Evenals Jonathans ziele, die kleefde aan David. En als Ruths ziele, die, kleefde aan Naomi; wil Orpa scheiden, ik kan niet van u gaan, **zeide** zij. De gemeente, ze wou voor Paulus sterven. Konden wij er u mede dienen, zeiden ze, wij zouden onze **oogen** laten uitgraven, als gij de gemeente nog nut **konde** doen. Zij waren allermeeft bedroefd over dat woord, dat zij zijn **aangezichte** niet meer zien zouden, ze vielen om zijn

hals en schreiden en kusten hem, zoodat hij moest zeggen, wat doet gij dat ge weent en mijn harte week maakt? Dan is iemand nederig, als hij zegt: hoe bedroefd ben ik, als ik daaraan denk, dat al die gaven weg zullen gaan!

4. Het vierde is : zich zoo gaarne onder zijn naasten te stellen, uit dien hoofde, omdat hij genade heeft; ik wil gaarne de geringste diensten aan u doen, al was het de voeten te wasschen. De stokbewaarder zeide tegen Paulus en Silas, laat ik de striemen van u toch afwasschen! Zij gaan zoo de geringste diensten doen, dat is het vierde, en dat doen zij uit dien hoofde, omdat God uit den Hemel ze zooveel gaven gegeven heeft.

5. Zult gij ze zoo vinden, dat zij zichzelf eens vergelijken met hunne naasten, en dan zeggen zij, mijn God, wat schele ik van mijn naaste! Ik verdwijne, ik ben maar als koper bij goud, als lood bij zilver, als leem bij edelgesteente, ik kome tot die helden niet. De verspieders zeiden, wij waren als niet in onze oogen, als wij die reuzen zagen. Ik heb wel bij menschen geweest, zeggen ze, met groote genade, maar ik was als niet in mijne oogen.

6. Dan gaan zij hunne naasten hoog verheffen, en ze achten, en komen ze bij anderen, ze spreken 't uit met estime, die zij er voor hebben. Ontmoeten zij hen, ze spreken beleefd, zij ontmoeten ze met behoorlijke eertitelen, die de achting van hun hart uitdrukken. Goede Meester, zei die jongeling, Matth. XIX: 10. En Maria, meenende dat het de hovenier was, zeide tot Hem, Heere, hebt Gij Hem weggedragen? Joh. XXI : 15. De stokbewaarder zei, lieve heeren, wat moet ik doen? Hand. XVI : 30, Zij spreken ook zooveel van hen. Daarvan vindt gij in de Schrift van menschen die vereerd wierden met een lofdicht. Davids naam werd uitgeroepen ; zij zongen van hem: Saul heeft zijne duizenden geslagen, maar David zijne tienduizenden, 1 Sam. XVIII : 7. Jonathans eer werd gemeld, als hij dood was. Josia's lof van Jeremia, en van al die dichten konden. Als Eliza stierf, daar komt de koning Israëls bij hem, en schreide voor zijn bed, en riep uit, Vader, wagen Israëls, verlaat gij ons zoo? Gij zijt als onze heele menigte. Zij toonen ook niet alleen eene inwendige, maar een uitwendige achting, door 't hoofd te buigen, door aan de rechterhand te zetten. Gen. XVIII-, komen daar drie mannen bij Abraham, hij loopt er naar toe, en toont zoo zijne achting. Als Jethro, Mozes' schoonvader kwam, hij loopt er naar toe. Job zei, ze stonden voor mij op, ze eerden en achtten mij in de poorte.

7. Dan zijn ze nederig voor hunne naasten ; ze komen ze voor om hun eer te bewijzen. Dat drukt de Apostel Paulus zoo uit,

Rom. XII: 10, met eere d' een den anderen voorgaande. Die in hoogheid zijn, komen altemets de onderdanen voor. De Predikanten, de lidmaten, de ouden komen altemets de jongen eens voor, om door hun exempel anderen te trekken. Zoo gij groet, die u groeten, wat loon hebt gij? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? Matth. V : 46, 47. Paulus spreekt van menschen, die lof hadden in den Evangelio. Hij prees eene Eunice, de moeder, en Loïs, de grootmoeder van Timotheus, 2 Tim. II : 5. Alwaar 't Evangelium gesproken zal worden, zal tot lof 'van deze vrouwe gesproken worden, zei de Zaligmaker, Matth. XXVI : 13. Zij komen hunne naasten voor met alle eere en respect.

8. Den naam van hunne naasten verdedigen zij, ze gaan hun goed geruchte voorstaan, zij verdedigen ze, al was 't dat ze hun goed gerucht zelfs gestolen hadden. Zoo deed Achimelech: Saul zei, David is tegen mij opgestaan; wie is in uwen huize voortgaande in getrouwigheid als David? zeide hij. Zoo deed de vrome Josaphat; wierd zijn aangezichte eens aangenomen, hij zag ook Micha aan; Micha is een trouw Propheet, zeide hij.

9. Is de vloed van laster omtrent hunne naasten zoo sterk, en kunnen ze er niet tegen op, dan hebben ze een teeder gevoelen over die smette, die zoo een schepsel aangedaan wordt. Al wierd hun naam als kwaad verworpen, en al wierden zij openlijk als in een schouwspel ten toon gesteld, dat neemt hun achting niet weg. Hand. II, 't volk hield hen, de Apostelen, in groote waarde. Als de stroom zoo groot is, dat zij ze niet kunnen stuiten, zoo zijn ze er medelijdig over.

10. Al hadden zij hen wel bestraft, ja merkelijk benadeeld, zij achten ze er niet te minder om. De moeder van de zonen van Zebedeus was wel scherpelijk bestraft van den Heere Jezus, maar zij achtte Hem er niet te minder om, zij ging ook mede naar 't graf. Petrus was wel scherpelijk bestraft van Paulus, maar hoe schreef hij in eenen van zijne brieven? Onze geliefde broeder Paulus? 2 Petri III: 15. Calvijn zei, Luther is een groot man, al heeft hij mij wel duizendmaal een duivel genoemd.

11. Van die uitwendige vertooning van nederigheid is hun harte nooit af. Zich uitwendig daarin te oefenen, en dat er het harte af is, dat zijn pluimstrijkende woorden en vleierende lippen. De menschen hebben dikwijls zulke beleefde uitwasemingen, die zoo naar den zwier zijn, al is er hun harte zoo verre af als de hemel van de aarde is. Weet gij waar God dat in Zijn Woord voor uitmaakt? Voor een kuil te graven en lagen te leggen. Matth. XXII: 16 zeiden zij, Meester, wij weten dat Gij waarachtig zijt,

ende den weg Gods in der waarheid leert ; daar zochten zij Hem lagen te leggen.

12. Ten laatste, dan is iemand nederig, als hij blijde is dat hij wat heeft kunnen doen voor zijn naasten. Ik ben blijde, zeggen zij, dat mijn naaste eere heeft, al zou er mijn eigen naam last door lijken, ik ben blijde dat het u wel gaat.

Gaat, kijkt eens in uw harte, en vraagt, doen wij dat ? 1. Vernemen wij naarstig naar de gaven en bekwaamheden van onzen naaste ? 2. Als gij ziet de gaven in uwen naaste, wilt gij ze wel erkennen ? 3. Wordt hij u daardoor beminnelijk, zoodat gij de geringste diensten wel voor en aan hem doen zoudt ? 4. Stelt gij u daarom onder hem, omdat God hem zooveel gaven gegeven heeft ? 5. Als gij uzelfen bij uwen naasten vergelijkt, wordt gij dan als koper bij goud ? 6. Spreken wij beleefd en veel van hem ? 7. Komt gij ze voor om eere te bewijzen? 8. Al hadden zij u al eens verongelijkt, zoekt gij evenwel hun goeden naam voor te staan ? 9. Als gij ze niet kunt verdedigen, zijt ge dan er medelijdig mede ? 10. Al hadden 'zij u wel bestraft, acht ge ze er niet minder om ? 11. Is bij die uitwendige vertooning van nederigheid uw harte ? 12. Ten laatste, zijt gij blijde, als gij hem eere geven kunt? rekest gij dat aan hem schuldig te zijn, en rekest gij dat hij 't waardig is ? De joden kwamen bij den Heere Jezus en zeiden, doet doch dien hoofdman wel, hij is 't waard, hij zelf heeft ons den synagoge gebouwd. Ja zijt ge in uw schik en blijde, als uw naaste geëerd wordt?

Als wij nu ons harte onderzoeken, zoo wij in eenig teeken gebrek vinden, zoo is 't in dit. Wij willen al de eere zelfs hebben, die een ander toekomt. Wordt een ander geëerd, dan zouden wij wel neerslachtig zijn, en met geen goede oogden hem aanzien. De trotschheid is 't daar elk tegen waken moet. Is er een zonde in ons, 't is hoogmoed. Belijd het liever en zegt, mijn Heere, dat is mijne zonde, daar ik te veel aan vast ben, dat ik zoo hoogmoedig ben voor God en menschen. Zijt gij hoogmoedig, ge hebt geen kroon op uw hoofd.

Nu moest het derde stuk volgen, en dat is, hoe zij nederig zijn voor zichzelfen ; als ze zoo nederig zijn voor God en voor hunne naasten, dan zijn ze 't ook voor zichzelfen. Doch wij zullen 't nu daarbij laten, en bidden, dat de Heere dit believe te zegenen aan ons, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

ZEVEN-EN-NEGENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin het volgende :

- I. Een begenadigde is nederig bij hemzelve.
- II. Hij moet het zijn, het kost wat het wil.
- III. Hij vertoont die nederigheid in verscheidene stukken.
- IV. Heeft hij zoo een nederigheid voor God en omtrent zijne naasten, zoo moet zeker volgen dat hij nederig voor hemzelve is.

WIJ lezen in Salomo's Prediker, Kap. VI: **10**, Wat ook iemand zij, zijn naam is alrede genoemd, ende 't is bekend, dat hij een mensche is.

Een mensch vóór den val was een heerlijk schepsel. Na den val ' is hij een deerlijk schepsel geworden. Maar na ontvangene genade is hij wederom een schoon schepsel geworden. Een mensch voor den val, wat een heerlijk schepsel was het ? 't Was het hoofdstuk van de wegen Gods, een vriend Gods was hij, daar de Heere Zich in verkwikte. 't Was een schepsel, dat de heerschappij van al de schepsels was. Maar na den val 's 't een gering, sterfelijk, zondig schepsel geworden. Hij is uit het stof genomen en zal tot stof moeten wederkeeren. Hij bewoont een leemen hut. Het is een made, worm, dat als hooi en gras is, een sterfelijk schepsel. Hij is uit het stof en moet tot stof wederkeeren, ja hoe vast hij staat, hij is niet anders als een sterfelijk schepsel.

Wanneer staat hij vast? In zijne gedachten, als hij jong en sterk is, als hij voorspoedig, rijk en geleerd is. Staat hij dan wel vast ? Ach neen ! hoe vast hij staat, hij is enkel ijdelheid ; daar komt een pijltje, hij vervalt, hij is weg. Dat niet alleen, maar hij is ook een schrikkelijk zondig schepsel geworden.

Wat doet hij al zonde ! In de natuur, dan is hem de zonde een spel en vermaak; hij dient den duivel zoo trouw en hardnekkig; hij is een vijand van God, van zichzelf, van zijne naasten; hij wil naar de hel, het kost wat het wil; hij is niet te stuiten, hij is van 't breede pad niet af te krijgen, hij zou elk wel bedroeven die hem van 't breede pad af wil hebben, al was 't een vader of moeder of liefste vriend; dan zegt hij, kan ik uwe woorden niet dragen; dan wordt hij zoo boos tegen den dienst Gods, en zoo

bedroefd als er maar een van zijn volk bekeerd wordt; hij wil zelf niet ingaan, en hij belet het een ander, die ingaan zou. Zoo deerlijk is de mensch door den val geworden.

Komt gij nu in den genadestaat, en beziet gij dan een mensch, dan is 't wederom een schoon schepsel, doch onvolmaakt. Een mensch al is hij in de genade, hoe klein en gering is dikwijls zijn beginseltje in 't begin; wat kleine overtuigingen ! Hij brengt het dikwijls niet zeer verre in den loop van zijn leven; hij is zoo klein in kennis, klein in geloof, klein in de liefde. Wat een klein stukje van de zaak is 't! Het is altemets zoo donker bij hem. In den genadestaat zijnde, zoo heeft hij nog wat van het beeld des duivels; dat maakt hem zondig, traag, moedeloos, en dat beeld des duivels blijft hem bij tot zijn doodbed toe. Wat is een mensch in genade! hoe slecht in zijn spreken! Wat veracht hij den dag der kleine dingen! Hij wil meteen zoo groot zijn, hun ziele buigt zich maar al te veel neder in hen, Ps. XLII en XLIII.

Nu zegt Salomo, 't is bekend dat wij een mensch zijn. Dat wil hij op 't harte van elk gedrukt hebben, en God, die 't met niemand houdt als met Zijn volk, die wil het' op het harte van Zijn volk drukken. Ezech. XXXIV : 31, Gij nu, o Mijne schapen, schapen Mijner weide, maakt niet te groote gedachten van uzelf, gij zij t maar menschen. Daar is als een stemme, die u uit den hemel toeroept. Wat? 1 Petri V : 5, Weest met ootmoedigheid bekleed. Wat roept zij? Rom. XI:20, Weest niet hooggevoelende, maar vreest. Wat roept zij? Rom. XII: 16, Voegt u bij de nederige. Wat roept zij? Jac. III: 1, En zijt niet vele meesters, mijne broeders. Wat roept zij? Door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender dan hemzelve, Phil. 11 : 3. Wat roept zij? O! gij wilt Mij ontmoeten met rammen en oliebeeken, maar al waar Ik lust in hebbe, en dat ik eische, daar meldt gij niet van. En wat was dat? Dat ootmoedig te wandelen met God, Micha VI :8. Komt met nederigheid, en dat zal Mij aangenamer zijn als varren of ossen, die de klauwen verdeelen; 't zal Mij aangenamer zijn als uw kind of als oliebeeken, die gij Mij zoo ruim aanbiedt, Ik wone in 't hooge, maar Ik zal op de nederigen zien, en bij de verbrijzelden zal Ik wonen, Jes. LVII : 15 en LXVI : 2. Die in Mijn Koninkrijk zich aanstelt als een kindetje, als gij zoo de minste wilt zijn, dan zult gij Mij aanstaan.

Wilt gij met God verkeer en een sieraad in de kerk zijn, 't moet in alle nederigheid zijn; dat bevallige schoone maakt toch dat gij daar geen gebrek aan hebt. Werkt nog zoo, als 't in

hoogmoed is, dat bevallige is er dan af. Weest toch nederig, het betaamt ons, 't is zoo bevallig in 't oog van God. De nederigheid is de moedergenade van al de genaden.

Wij hebben het tiende teekentje van den genadestaat onder de hand. Dat hebben wij zoo gedaan, dat wij zeiden, daar is er geen een die genade heeft, of hij is nederig voor God. Voor wie nog? Voor zijne naasten. Voor wie nog? Voor zijn eigen hart. Voor zijn eigen zelve. De twee eerste stukken hebben wij afgehandeld. Nu bleef ons over het derde, de nederigheid voor ons eigen zelf.

Daar zal u veel ontgaan zijn, laten wij 't u nog eens ververschen.

Zulken, zeiden wij, waren nederig voor God. Die genade heeft, die zegt, och dat moet ik zijn, die in den Hemel zijn pralen niet voor God, die op de aarde zijn moeten 't ook niet doen. Toen gaven wij prenten van de nederigheid. Toen zagen wij hun gedrag, wat een nederig mensch voor God was.

Als een kind Gods nederig voor God is, hoe is hij dan? Eerst, hij wil voor God gaan werken. Dan, hij ziet niet op eere voor zichzelf, maar voor God. Dan, zoo iemand hem eeren wil, hij wil niet deelen met God. Dan, hij is blijde als hij werken kan tot Gods eere. Dan, daarin verblijd zijnde, zegt hij, wat ben ik waard, niets. Dan, krijgt hij eere, dat is mijn oogmerk niet, zegt hij, acht mij niet te veel. Dan, ze zijn blijde, als ze voor den Heere werken mogen, zegen of geen. Dan zeggen ze, al moest ik er schande en schade af krijgen, ik wil voor U werken, Heere. Dan, ze mijden voor zichzelf neerslachtigheid, en wapenen zich met kloekmoedigheid. Hoe zijn ze omtrent een ander? Eerst, nederig. En dat, zeggen ze, moet ik zijn.

Ook lieten wij u zien, waar 't in bestond. Weet gij waar 't in bestaat? Eerst, ze zien in hunne naasten veel gaven en schoonheden. Dan, dat ziende verkleinen zij ze niet. Dan, gaan zij zichzelf daarbij leggen, ik kome tekort, zeggen zij, ik kan niet bij u halen, gij bezit meer als ik. Dan, dat schepseltje wordt bemind. Dan, zij stellen er zich onder, al was het om de geringste diensten er aan te doen. Dan, zij eeren dat schepsel, met eere de een den ander voorgaande, volgens Rom. XII : 10. Dan, wordt dat schepsel benadeeld, zij verdedigen het, en kunnen zij ze niet verdedigen, ze zijn medelijdig. Dan doet zij beleefde uitwasemingen. Ziet nu eens, of uw harte daarmede overeenstemt. Zij zijn blijde, als zij hunne naasten kunnen eeren wegens hun goeden naam, zij zoeken ze te eeren, als ze maar kunnen, al zou hun eigen naam last lijden, ja al had hun naaste hen eens bestraft,

't was hun aangenaam. Toen riepen wij malkander voor het stuk. Och Heere, zeiden wij, wat ontbreekt er niet al aan, dat er ontbreekt kan niet geteld worden! wij zeiden, het moet wezen, ge kunt er toe komen, tot die nederigheid.

Nu bleef het derde stuk over, en dat is nederig bij zichzelf te zijn. Dat is het derde, dat wij een weinig bekijken moeten, en dat zullen wij zoo doen, dat we uwe gedachten dus zullen leiden: Eerst, zullen wij zien, dat een vrome, die genade heeft, nederig bij zichzelf is. Dan, dat hij 't moet zijn. Dan zullen wij u die nederigheid toonen, waar ze in bestaat. Eindelijk, is iemand nederig omtrent God en omtrent de naasten, daaruit volgt, dat hij 't omtrent zichzelf ook is. Wij hebben dan:

1. Eerst te bezien, dat een begenadigde nederig is omtrent zichzelf.

II. Dat hij 't moet zijn, het kost wat het wil.

III. Dat vertoont hij in eenige stukken.

IV. Heeft hij die nederigheid voor God en voor de naasten, hij zal 't voor zichzelf zekerlijk ook hebben.

1. Wat het eerste aangaat. Als gij een vrome in den Bijbel, of op straat, of in de kerk vindt, hij is nederig voor zichzelf. Is zijn staat laag, zijn harte is nog al veel lager. Heeft een ander kleine gedachten van hem, ik hebbe nog al minder gedachten van mijzelf, zegt hij. Eph. III: 8, De minste van alle de heiligen, 1 Tim. I: 15, De voornaamste of allergrootste der zondaren, zei Paulus. Zij moeten tegen elk uitroepen, 't geen Mozes tegen Pharao zei, Exod. VIII : 9, Hebt de eere boven mij. Hij is zoo een niet in zijne oogen, Gal. VI : 3.

II. Ten tweede zeiden wij, zij moeten 't zijn. Waarom?

1. Och zegt een onvrome, ge moet mij niet al te veel verkleinen ; maar zoo wakker komt de genade niet, of zij maakt u zoo nederig. Ik zou niet gaarne trotsch wezen, zegt zoo een.

2. Trotschheid komt mij zoo leelijk voor, de nederigheid zoo sierlijk, 't is een van de heilige sieradiën van dat gewillige volk in Psalm CX.

3. Ook zeggen zij, daar is niets, daar ik meer voor schrik, als voor de verheffing van mijn harte, ik zou niet gaarne in vervreemding van mijn liefste Heere wezen; als hun hart zich verheft, dan scheidt God. Hiskia, hoe zijt gij zoo verheven, zei God, Ik moet u verlagen totdat gij klein zijt.

4. Uw heilig en nederig Hoofd roept het u toe, Matth. XI : 29. Leert van Mij, dat Ik nederig van herte ben. Moet gij dat niet van uw Hoofd leeren? Hoe kunt gij 't anders beantwoorden, dat

gij een lidmaat van mij zijt, zegt de Heere, zoo gij niet nederig zijt.

5. Het is de eisch van God, Hij staat er op en zegt, hooge oogen, zulke hooge dingen, die haat Ik, en Mijne ziele heeft er een gruwel van, Spr. VI : 16, 17. Weest met ootmoedigheid bekleed, 1 Petri V : 5. Ja, wilt gij deel hebben aan de goddelijke beloften, zoo moet gij nederig zijn.

Daar hebt gij het tweede stuk. Het eerste was, ze zijn nederig, het tweede is, ze moeten 't zijn.

III. Nu volgt het derde, en dat moeten wij een weinig uitbreiden. Waarin wordt die nederigheid vertoond? In zeventien of achttien schoone dingen. Spant u wat in.

1. Het eerste is; zij letten op zichzelf. Ik moet geen vreemdeling noch onkundige van mijn eigen harte zijn, zeggen ze. Och Heere, sedert ik tot mijzelf gekomen ben, zoo moet ik op mijzelf zien. Gal. VI : 1, Ziet op uzelf. O ! zoo gij dat bezit, zoudt ge zeggen, en kent gij uzelf niet? hoe stelt gij u zoo aan? Ik ken niemand beter als mijzelf, ik ken mij door en door.

2. Het tweede is, ach Heere, als ik mijzelf ken, dan zie ik dat er zooveel leelijks in mij is, wat gaat er al om ! aan wat zonden ben ik al vast geweest! Ik mag met Paulus wel zeggen, ik ben bovenmate zondigende, Rom. VII : 13. Liefste God, ik ben een ondragelijk schepsel voor God en engelen geweest ; dat iemand in mijn harte zag, hij zou zeggen, hoe kon dat bij u schuilen! men zou 't niet zeggen, als men u van buiten aanzag, dat dat bij u lag.

3. Ook zegt zoo een nederige, ik zie niets voortreffelijks in mij, niets schoons, niets dat mij aangenaam of bevallig maakt. Rom. VII : 18, In mij woont niets goeds. Moet ik voortreffelijker zijn als een ander, wat doe ik boven een ander? Daar is geen glans op mij, ja de Heere zou wel mogen zeggen, zijt gij Mij niet als de kinderen der **Mooren** ? Amos IX : 7.

4. Nog zeggen zij, o God, ik moest al lang in de hel liggen, als Gij naar Uw recht buiten Christus met mij zoudt gehandeld hebben. Al is mijn vonnis schrikkelijk, zoo moet ik het evenwel probeeren dat het goed is, en ik moet verklaren dat het genade is, dat Gij zulk een booswicht nog zoo laat zijn, en dat het genade is dat Gij mij uit de hel nog laat blijven. Job X, met dien indruk leefde die man, hij zei tot God, en verdoemt mij niet, vers 2. Met dien indruk leefde David; straft mij niet in Uwen toorn, gelijk ik het waard ben, Ps. VI : 1 ; en gaat toch met mij niet in het gerichte, Ps. **CXLIII** : 2. Dat blijkt nader in dien

vromen David; de man zei, Gij zoudt rechtveerdig zijn, zoo Gij mij strafte en te gronde liet gaan, Ps. LI : 6.

5. Het vijfde is; uit dien hoofde, mijn God, zou ik het onrechtvaardig rekenen, dat ik mij verhief, dat ik voorgaf dat ik wat groots was, dat ik zeggen zou iets te zijn, Gal. VI : 3. Ik ben niet waardig een Apostel genaamd te worden, 1 Cor. XV : 9. Ik durve mijne oogen niet opheffen naar den Hemel, Luc. XVIII: 13. Ik ben niet waardig uw zone genaamd te worden, Luc. XV : 19. Ik ben niet waardig dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen, Matth. VIII: 8. Ik ben niet waardig Uw schoenriem te ontbinden en ze U na te dragen, gelijk die groote Johannes zei, Luc. 111 : 16.

6. Het zesde is, zoo mijne naasten, vroom of onvroom, mij van buiten en binnen zoowel kenden als ik mijzelf kenne, zij zouden verbaasd staan dat ik zoo onwijs ben, zoo hatelijk, zoo een lastig humeur, zoo zondig, ze zouden wel zeggen, zijt gij dat mensch, daar ik zooveel achtinge voor had ; sedert dat ik u gekend heb, verliest gij al uwe achting bij mij. Ik had niet één woordetje in te brengen, dat zij zeiden, daar zijn zooveel splinters en balken, hoe is het fijne goud zoo verduisterd, hoe zijt gij zoo zwart?

7. Ten zevende, zegt zoo een tegen zijne naasten, ik zou oordeelen dat gij dwaas zijt, zoo gij mij iets zoudt willen toebrengen, eenige eere of achting, en zoo zij evenwel hun eenige eere willen toebrengen, weest mij, zeggen ze, tot geen satan, gelijk David zei tegen de zonen van Zeruja. Waar komt het vandaan, dat gij mij acht, zeggen zij, gij hebt daar geen reden toe.

8. Bij dat zevende komt een achtste. Zij zinken weg in hun niet. Ik ben een groot niet, zeggen zij, voor God en voor mijzelf, in wat opzichten dat ik mij bezie, wat zou ik dan inbeeldingen van mijzelf hebben, of dat een ander mij iets zou achten ? Ik ben minder als niet. Geen menschen in de stad weten het, wat een schepsel ik ben ; zij weten 't niet dat ik als het veulen van een woud-ezel ben. Gal. VI : 3, Meent niet bij uzelf iets te zijn, daar gij niets en zijt, ik ben een groot niet voor God en voor mijn eigen harte.

9. Het negende is, tot die hoogte moet ik het brengen, of ik kan niet rusten, als ik in mijn niet niet en ruste. Gooit een steen in 't water, zij rust niet voor dat zij op den grond is. Zoo is 't met een begenadigd mensch ; als hij laag en nederig is, dat is zijn grond, dat is zijn element en vermaak. 't Is, Gij kunt mij geen grooter goed geven, als dat ik nederig en klein ben.

10. Het tiende is, zij zien altemets andere begenadigden met gaven, schatten, schoonheden ; dat die geëerd en geliefd worden

en hun vermaak hebben, dat kan ik dragen, zeggen ze, als ik maar in mijn kleinheid mag blijven. Num. XI : 29 zei Mozes, och of al het volk des Heeren Profeten waren ! Laat Eldad en Medad zegen hebben, ik wou dat het duizenden met hen hadden.

11. Het elfde is, dan is het hun tot plezier, als ze in hunne kleinheid mogen werken voor God door Zijne genade. Ik moet minder worden, maar Hij moet wassen, zei Johannes den Dooper, Joh. III : 30. En hebben zij een schatje, 't is in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht Godes zij, zeggen zij, en niet ons, met Paulus, 2 Cor. IV : 7.

12. Het twaalfde is, als zij gewrocht hebben in hun kleinheid, zij blijven klein ; dat is hun dan zoo heugelijk. Ik hebbe niet gewrocht, zei Paulus, maar 't is de genade Gods, die met mij is, 1 Cor. XV : 10. Ja, ik leve niet, ik doe niemendal, maar 't is Christus die in mij leeft, Gal. II : 20. Och 't was al, de Heere doet het door Zijne genade in mij.

13. Het dertiende teeken van zoo een nederige bij zichzelf is : Als hij in zijne kleinheid wat lijden verdragen kan, hetzij dat God door of zonder menschen hem wat toezendt, hij zegt, ik wil het dragen, God belieft het zoo. Dan is hij wel tevreden, 2 Sam. XVI : 10. Ik wil er niet tegen inkomen, de Heere heeft gezegd, Simeï, vloek David, mijn God belieft het zoo.

14. Het veertiende teeken van zoo een nederige is, ik zie in alle deelen waar te zijn, dat ik moet zeggen, wat heb ik, dat ik niet heb ontvangen ? 1 Cor. IV : 7. Het is de zegen van God, 't is Zijne genade, die het mij verleend heeft. Ik zou een eeredief van God zijn, als ik dat niet erkende.

15. Het vijftiende is, hebben zij een zegen onder een predikants bediening, of door 't lezen van zekere boeken gekregen, een nederige zet dat op zijn eigen rekening niet, maar op den zegen van dien man wiens dienst God gebruikt heeft. Ik heb met zijn kapitaal gewrocht, en God heeft het gezegend. Hem komt die eere toe ; ik wil, zeggen ze, op een anders vederen niet pronken ; zij laten zich niet voorstaan, of zij den vinder daarvan waren, in hun harte, maar tot God zeggen ze, 't is dat schepsels zegen.

16. Het zestiende is, zij vertrouwen zichzelf niet, en durven zichzelf niets beloven. O God ! zeggen ze, ik ben tot hinken gereed, ik durve niet veel voornemen, mijn oog zal op U zijn.

17. Het zeventiende is, eert of prijst hen iemand, dat kan hen niet vergenoegen ; mijn lof, zeggen zij, moet niet uit menschen zijn, maar uit God. Rom. 11 : 29, Die God prijst, die is beproefd.

18. Ten laatste, laakt hen iemand, zij ontstellen er zich niet

te veel over. Ach zeggen zij, al moest ik geen naam hebben, 't zal mij genoeg zijn, als ik maar in den hemel bij God eens zijn mag ; al moest ik hier alle schande hebben, ik zal eere genoeg hebben als ik in den hemel ben, ja stond mijn naaste in mijn plaats, hij zou zich beter kwijten als ik.

Daar hebt gij zooachtien stukjes, daar die nederigheid in bestaat.

IV. Die nu nederig voor God is, en nederig voor zijn naaste, hij zal 't voor zichzelf ook zijn. Dat drievoudige snoer zal niet licht gebroken worden. Die nederig voor God is, en de genade in zijn naaste ziet, en zijn eigen geringheid, die zal zeggen, gaat uit van mij, Heere, want ik ben een zondig mensch, Luc. V : 8, en Jes. VI : 5, Ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben, hoe zoude de knecht des Heeren voor dezen mijnen Heere zeggen, zij bestaan ?

Die bloemen worden in die vallei gezien, die leliën der dalen. De nederigheid, die myrthe, wordt in de diepte gezien, Zach. I : 8. Dat bevallige **schoone** heeft niemand zich te schamen. Zouden ik en gij niet nederig wezen, hoe zouden wij onze genade kunnen opmaken, als wij ze misten? God zegt, als gij niet nederig zijt, dan is alle glans van u weg, en Ik heb een walg van u.

Waar zit nu die nederigheid, in de gedaante of in de kleederen, of in iets diergelijks ? Welk zijn de teekenen, dat wij ze bezitten? En welk zijn de teekenen, dat wij ze niet bezitten? Dit en diergelijke zaken in 't toekomende.

Wij zullen 't nu daar bij laten, en bidden God, dat Hij dit gesprokene belooft te zegenen aan ons en ulieden, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

ACHT-EN-NEGENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21.

Waarin het volgende :

- I. De nederigheid is altijd een teeken van genade.
- II. Waar de zitplaats der nederigheid is.
- III. Hoe zoo een glorieus schepsel als de mensch is, tot nederigheid komt.

PSALM XXII : 7, daar zegt het Hoofd van de kerke, Ik ben een worm en geen man. Gelijk God het Hoofd laat noemen, zoo laat Hij ook alle de leden noemen. Jes. XLI: 14, Vreest niet, gij wormke **Jacobs**. Een wormke, dat zijn niet alleen de geloovigen des Ouden, maar ook des Nieuwen Testaments. Waarom worden zij een wormke genaamd?

1. Eerst een wormpje groeit uit de aarde, die onrein en verrot is. Zoo is 't met de vromen ook, ze zijn onrein uit een onreine. Wie zal een reine geven uit den onreine? Niet één, Job XIV : 4. Ze zijn zoo vuil. Joh. VIII: 6, Al wat uit vleesch geboren is, dat is vleesch.

2. Een wormpje leeft in een onreine. Zoo ook, wij leven in de aarde, daar wij moesten leven in de hoogte; we zijn zoo leeg, evenals Martha zij bekommerde zich met vele zaken. Zoo doen wij ook, we kleven aan de aarde, daar wij moesten zoeken de dingen die boven zijn, Col. III : 1. De beste kleeft dikwijls aan 't stof, totdat hij tot stof wederkeert.

3. Een wormpje is rood. Zoo zijn de vromen dikwijls door lijden, en door de aangeborene en dadelijke zonden zijn ze als karmozijn, Jes. 1: 18. Dan, ze worden rood door lijden, gegeeseld en ongehoorde wreedheden werden hun wel aangedaan; ze worden wel aan stukken gezaagd, gebrand, op den rooster gebraden.

4. Een wormpje is zoo naakt. Een kind **Gods** is ook zoo naakt, in zijn natuurstaat, en in zijn geestelijken toestand, Openb. III : 17.

5. Een wormpje is zoo machteloos en zoo weerloos. Wat is een waar kind **Gods** machteloos en weerloos. De voet der hoovaardigen vertreedt ze.

6. Een wormpje, doordat het zoo machteloos en zoo weerloos is, is ook versaaagd. Vromen, daar ze **gemoedigd** moesten zijn, zijn ze ook versaaagd, zoodat de Heere moet zeggen: vreest niet,

7. Ten laatste, een wormpje is zoo'n gering schepseltje. Een kind van God, wel 't is ook zoo gering, de, wereld vraagt er niet naar, ze zijn aller afschrapsel en uitvaagsel, veracht onder den volke en een smaad van menschen. Ze zijn zo0 gering als ze voor God staan ;Heere, zeggen ze, ik ben maar een bewoner van een leemen hutje, welks grondslag in 't stof is, ik ben maar stof en assche, Gen. XVIII: 27. Bij dat laatste moeten wij wat stil staan, dat een vrome zoo klein is.

Wij hebben het tiende teeken van den genedestaat onder de hand, dat de vromen nederig zijn voor God, voor hunne naasten, voor zichzelfen. Die dingen hebben wij afgehandeld. Laatst spraken wij over de nederigheid bij zichzelfen.

Wij zullen kort uw geheugen eens ververschen, daarin zagen wij: 1. Zoo een leefde dicht bij zichzelfen. 2. Hij ziet zooveel walgelijks in zichzelfen. 3. Hij ziet geen schoonheid in zichzelfen. 4. Hij velt vonnis tegen zichzelfen, en zegt, Heere! naar Uwe gerechtigheid moest ik al lang in de hel zijn. 5. Hij rekent dat hij onrechtvaardig zou doen, als hij zichzelfen verhief. 6. Ook zegt hij, kende een ander mij zoals ik mijzelfen, hij zou verbaasd staan, dat ik zoo weinig bezit. 7. Schrijft een ander hem wat toe, dat komt mij niet toe zeggen ze. 8. Ik zink in mijn niet weg. 9. Zij rusten in hun kleinheid. 10. Ik mag wel lijden dat andere vromen geëerd en gezegend zijn, als ik maar klein ben. 11. In hun kleinheid werken zij naar de genade die God hun gegeven heeft. 12. Het is hun zoo goed, als ze nederig voor God gewerkt hebben en klein zijn. 13. In mijn kleinheid wil ik dragen, zeggen zij, al wat God mij toezendt door of zonder middelen, 't is al wel wat God beschikt. 14. Worden ze niet geliefd noch geprezen, ik zal genoeg verheerlijkt wezen, zeggen ze, als ik in den hemel ben. 15. Gebruiken zij iemands gaven, zij zetten den zegen niet alleen op Gods rekening, maar ook op dien mensch, en zoo geven zij Gode dat Godes is, en den mensch dat des menschen is. 16. Had mijn naasten die gaven of die gelegenheid, die ik heb, zij zouden er licht al veel meer mede voor God doen als ik. 17. Zij vertrouwen zichzelfen niet, en durven zich niets beloven. 18. Ja, ze zeggen met Paulus, wie onderscheidt u? en wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen? 1 Cor. IV : 7.

Toen bleef óns nog over, zeiden wij, Eerst, dat de nederigheid altijd een teeken van genade is: dat moeten wij nu toonen. Dan, waar zit de nederigheid? Dan, hoe komt zulk een trotsch schepsel aan die nederigheid? Dat is 't, dat 'wij tegenwoordig te overdenken hebben.

I. Eerst, moeten wij toonen, dat de nederigheid altijd een teeken van genade is.

II. Waar is de zitplaats van de nederigheid?

III. Hoe komt zoo een glorieus schepsel aan die nederigheid?

I. Wij hebben het gezegd, en wij blijven er bij, de nederigheid is altijd een teeken van genade. Gaat daar gij wilt en beziet die gij wilt, daar nederigheid is, daar is genade, en daar genade is, daar is nederigheid. Niemand is een Christen, noch niemand kan er een zijn, of hij moet vechten voor de nederigheid, en tegen den bijblijvenden hoogmoed. Wilt gij bewijs hebben uit het Woord ?

1. Eerst, al de heilige mannen en vrouwen, die genade hadden, staan als nederigen in het Woord bekend. Zelfs de allergrootste begenadigden zijn allerkleinst voor God geweest; al hadden zij kerken, Synagogen of hospitalen gebouwd, al hadden zij al hun goederen aan God gegeven, ze waren evenwel nederig! Ziet dat in dien grooten Abraham, en in Jacob; wat waren zij nederig! Gen. XVIII : 17 en Gen. XXXII : 10. Als Jacob voor zijn broeder Ezau kwam, wat was hij nederig ! Nog eens, Nehemia, die groote Reformateur, die een pilaar was in 't huis Gods, in 't slot van zijn boek zegt hij, verschoont mijner, mijn God, naar Uwe groote goedertierenheid, gedenk mijner, mijn God, ten goede, Neh. XIII : 31. David, zoo een groot man in de genade, bekijkt hem eens, 2 Sam. VI, daar huppelt hij op de strate, en zei, met die geringen zal ik verheerlijkt worden, vers 22, en 2 Sam. VII : 20, Gij kent Uw knecht. Heere, Heere, en wat zal Uw knecht meer zeggen, ik kan niet spreken. 1 Chron. XXVIII, daar wierd hij al heel bezield met de nederigheid. Gaat bij de heilige vrouwen, 1 Tim. II; zij versierden zich met de nederigheid. Luc. 1, Maria, hoe nederig was zij ! Bekijk ze, daar gij de genade vindt, daar zult ge nederigheid vinden.

2. Ons tweede bewijs is, de nederigheid wordt van den grooten God geliefd en geprezen door de pen van dien grooten Apostel. Wat eischt de Heere van u, als dat gij nederig zijt? de broeder die nederig is, roeme in zijne hoogheid, Jac. IV : 9. Die groote Apostel noemt ze broeders.

3. Ons derde bewijs is: omdat die genood is aan dien gesselijken maaitijd, die God in Zijne kerk aanricht. Als gij er genood wordt, zet u op de laagste plaatse, totdat Ik kome en zegge, schuift hooger op. Daar, op dat gastmaal, Matth. XXII, daar is het bruiloftskleed de nederigheid. Eph. III : 8, zei Paulus, ik ben de allerminste van alle de heiligen.

4. Ten vierde, die **zoo** nederig is in zijn harte, die is een onderdaan in het koninkrijk van Christus. Hoe kan hij 't zijn, **zoo** hem niet overgekomen is, Col. I : 13, Die ons getrokken heeft uit de macht der duisternisse, **ende** overgezet in 't Koninkrijke des Zoons Zijner liefde. De minste van de heiligen geniet de goederen des Koninkrijks, vrede en blijdschap door den Heiligen Geest, Rom. **XIV** : 17. Die nederig is zegt God, daar wone Ik bij : hoe hoog dat ik ben, met dat iemand nederig is, daar kom Ik bij wonen, Jes. **LVII** : 15. Dat toont ook de Apostel, 1 Petri **V** : 5, Den nederigen geeft Hij meer genade. Hij zal ze al doen groeien, een **gekrookt** rietje wordt altemets tot een eikeboom der gerechtigheid.

5. Ons vijfde bewijs is: uw geheele geluk hangt er aan. Gij zult Mij niet voldoen, zegt God, als gij niet nederig zijt. Wat eischt de Heere van u, als dat gij nederig en ootmoedig zijt? ziet **Micha VI** : 8, en 1 Petri **V** : 5.

6. Ten zesde, de nederigheid is een **teeken** van genade. God zegt, Ik kan u niet dragen, als gij niet nederig zijt; liever dat Ik u zonder nederigheid zou zien, **zoo** zal Ik in Mijn vrijmachtig en heilig beschik u in zonde laten vallen, gelijk als een Petrus; Ik zal liever beschikken dat gij met vuistslagen geslagen wordt, gelijk Paulus, 2 Cor. **XII**, en 2 Chron. **XXXII**, Ik zal liever beschikken dat gij zult kermen over de verberginge van Mijn **aangezichte**, als dat gij de nederigheid missen **zoudt**; Ik zal 't u liever **zoo** bang maken, dat gij geen raad en weet. 2 Sam. **XXIV**, is 't nu niet wel gemaakt, dat uw harte zich verheven heeft. Gaat naar hem toe, zegt God tegen den Profeet, en stelt hem drie dingen voor, dat hij een van die drie kieze: zij waren alle drie even bitter; mij is zeer bange, zei de koning, vers 14.

7. Ten zevende zegt een kind **Gods**, ik kan mijzelf ook niet gedragen zonder nederigheid. Hier heb ik den Heere driemaal over gebeden, ja wel honderdmaal hebben zij den Heere daarom gebeden. Hoe menigmaal hebben ze gebeden: houd toch Uwen knecht van trotschheden, laat ze niet over mij heerschen, Ps. **XIX** : 14. Dan hebben ze een walging van haarzelve, Ezech. **XXXVI** : 31.

8. Ten achtste, die nederig is, wil den Heere Jezus gelijkvormig wezen. Ze willen zijn gelijk de heilige engelen, de volmaakte zielen der rechtvaardigen, en ook hun heilig Hoofd. Matth. **XI** : 29, Leert van Mij, dat **Ik** zachtmoedig ben en nederig van harte. Hoe dikwijls zeggen ze, ik moet heilig zijn als -Gij ! En ais ze nederig zijn, dan is 't, ik moet nederig zijn als Gij.

9. Ten negende, 't is de naaste trap aan de heerlijkheid. Die de

kroon van nederigheid dragen, zullen haast de kroon der heerlijkheid dragen. Hoort en verstaat, al de deugden die een kind Gods bezit, vloeien uit hun Hoofd, den Heere Jezus Christus; al hun deugden en gaven verkrijgen ze door hun Hoofd, met welk zij door het geloof vereenigd zijn, en die zijn bewijzen van hun geestelijk leven, en dat Hoofd schenkt hun alle genade en deugden.

Daar hebt ge onze negen bewijzen. Hebben wij 't nu wel los gezegd, dat de nederigheid een teeken van genade is, en dat er overal genade is, daar de nederigheid is ?

II. Nu het tweede : waar zit de nederigheid in? waar is de plaats van dat sieraad in een begenadigd mensch ? merkt daarop, wij zullen u zeggen, eerst waar zij niet zit, en dan ten tweede waar zij al zit.

A. Waar zit de nederigheid niet in ? 1. Niet in de praat. 2. Niet in 't gelaat. 3. Niet in 't gewaad. 4. Niet in 't verstand. 5. Niet in voorgeven. Let er eens wei op, en 't zal geen voedsel geven aan een hoovaardig kind Gods. Wij zeggen, zij zit niet in de praat, niet in 't gelaat, niet in 't gewaad, niet in 't verstand, niet in 't voorgeven.

1. Zij zit niet in de tong, want duizenderlei beleefde uitwasingen van woorden kunnen 'er op de tong leggen naar de studie, naar den zwier, naar de kunst, waarin men een ander verheft; met zijn tong verheft men een ander, en met diezelfde tong vernedert men zichzelf, met zoo een oogmerk, opdat een ander ons prijzen zou. Zoo'n beleefde tong, die is gladder als boter en zij is scherper als een zwaard. Daar is er een, zegt Salomo, die zichzelf vroeg opmaakt om zijn naaste te zegenen ; en Matth. XXII, daar kwamen zij met zulke vleierende lippen bij den Heere en zeiden, daar is er zoo geen **Leeraar** gelijk als Gij ; zij deden 't, opdat Hij verstrikt zou worden, of door hoogmoed, of door op zijne vijanden te vertrouwen. Zijn er nu vromen, die hunne complimentjes zoo naar den zwier af kunnen leggen, wij zeggen, daar bestaat de ware nederigheid niet in.

2. Zij zit niet in 't gelaat, in zoo een neerslachtigheid in het **aangezichte** te vertoonen, in 't hoofd te laten hangen als een **bieze**, en als een toren in 't harte hebben. Achab, die glorieuze koning, hoe neerslchtig was hij ! **Jehu**, die glorieuze, hoe gering stelde hij zich aan omtrent Jonadab. Klimt op den wagen, zegt hij, en ziet mijn ijver. De Farizeeën, hoe nederig waren zij in hun gedaante, en van binnen waren zij een stinkend graf, zij mismaakten hun aangezichten.

3. Het zit ook in 't gewaad niet. Dat is naar mijn zin, zegt

de wereld. Ja, 't is al te male naar uw zin, als uw zonde maar zijn voedsel krijgt. Iemand kan nederig zijn in zijn gewaad, om te bedriegen. De valsche Profeten deden ook een haren kleed aan ; dat zal 't hem zoo wel doen, zei Johannes, de valschen deden ook zoo. Waarom ? Om te beter ingang met hunne leugens te maken, Zach. XIII : 4. En doet geen haren mantel aan om te liegen.

Waarom bestaat het niet in 't gewaad ? Omdat gij daarin eindigt. Col. II : 23, daar is een schijn van nederigheid. De nood die perst altemets ; dan past een zak beter als in 't purper te gaan, Jona III. Nog eens, een zak kost minder als purper, gij kunt er dikwijls niet bij, om wat anders te dragen. Nog eens, gij vreest altemets bestraft te worden van een vriend of vrome. Nog eens, gij woudt zelfs wel dat het anders was.

4. Zij zit ook niet in 't voorgeven. Saul gaf het voor, maar hij kwam plat uit, dat hij niet nederig was. En Hazaël, 2 Kon. VIII, Hij ziet den Profeet schreien over hem, zoo zegt hij, ik ben een doode hond, zou ik zulk een figure in de wereld vertoonen ?

5. Zij zit ook in 't verstand niet. Het verstand oordeelt dat de nederigheid in hare **nature** schoon is, dat vertoont het verstand aan den wille, en aan **anderen**, en prijst het anderen aan, ja zij zullen er van weten te spreken en te prediken. Gij hebt geen sieraad, zegt het verstand, als gij niet nederig zijt. Het zal 't aanprijzen en zeggen, dat moet gij hebben. Wat is het gezicht schoon, en dat al zonder te bezitten of te practiseren! Jac. II : 12, als iemand zegt, spreekt **alzo**, en doet **alzo**, dat valt hun als een koude op het hart.

B. Gij zult zeggen, waar is dan de plaats van de nederigheid? Met één woord, in 't harte. God beschrijft de nederigen van harte, Jes. LVII : 15, en Matth. XI : 29. Leert van Mij, dat Ik nederig van harte ben.

Hoe is dat, waar zit zij dan? In 't oordeel; het verstand oordeelt dat die deugd schoon en noodzakelijk is. Zij zit in den wil; die zegt; 't is mij begerlijk, ik moet ze hebben, 't kost wat het wil. Zij zit in de liefde; ik kus de nederigheid, zegt **zoo** een, ik heb ze lief, ik omhels ze. Zij zit in hun goedkeuring; ik **probeer** ze met al mijn harte, ik heb er niets tegen. Zij zit in hun voornemen; och Heere, zegt **zoo** een, 't is opzet, ik kan niet rusten voor dat ik ze bezit; 't is een gezet voornemen, dat blijft, dat verdwijnt niet, ik zal mij nog nederiger aanstellen, 2 Sam. VI : 22. Zij zit in hun consciëntie, in hun gemoed, in de

wedergeboren natuur, in het levendig gemaakt deel, zoodat het wedergeboren deel is door en door nederig.

Zij zijn er zoo consciëntieus omtrent; och zeggen zij, gij veruimt mij zoo, ik heb zulk een vrede als ik nederig ben, dan komt er in mijn gemoed een blijdschap, ik ben zoo uitermate blijde over zulk een schat, als ik klein en nederig ben. Zij zit in de courage en moed van een Christen ; ik heb zulk een moed, zeggen ze, als ik nederig ben en 't scheelt hun niet, al worden ze er om veracht en bespot. 2 Sam. VI, verwijt en veracht mij maar, zei David tegen zijn vrouwe, mijn linnen lijfrok is mij genoeg.

Zij verachten kloekmoedig alle lasten. Zij zit in 't oordeel van een kind Gods; och, zeggen ze, ik oordeel, als ik de nederigheid bezit, dat het dan wel is, en dat het een sieraad is, en zoo ik ze miste, zou ik oordeelen dat ik de wortel der zake niet bezit, en ik oordeel dat ik ze moet vertoonen, en ik oordeel dat het de moeder is van al de genaden, die in mijn hart zijn. Gij zult hooren dat als een kind Gods eerst genade krijgt, de hoogmoed valt altemale af. Gij zult het nooit anders vinden, als er genade in 't harte van een kind Gods is, als hij zich gaat verheffen en dat naar buiten vertoont, zijn harte klopt hem, dat geschiedt met alle klopping van zijn gemoed; al is hij in verval, zegt zijn oordeel, zal ik dat van binnen hebben, de nederigheid, en zal ik dat onder een bed van hoovaardij smoren, en zal 't niet op den kandelaar staan? ik oordeel dat het betaamt en moet zijn.

Nog eens, die nederigheid zit in hun oefening en practijk, in hun spreken, in hun kleet, in hun spijze, in hun sieradiën. Zij zijn zoo gaarne nederig, en hun geestelijk levendig gemaakte nature is met de nederigheid al heel en al beziel; en als ze er zoo mede beziel is, dan begint zij te zitten in de praat, in 't gelaat, in 't gewaad, in 't voorgeven, kan komt zij uit en zit in de practijk, en zegt, Heere, laat ik practijk van nederigheid maken, dan worden zij ook uitwendig nederig, als uitverkorene beminden aangedaan hebbende de nederigheid, Col. III: 12. Zegt nu uw leven niet, 't bestaat hier niet in, 't bestaat daar niet in; zij zit in 't harte, in 't oordeel, in de practijk, overal in, die nederigheid vertoonen ze in al hun doen.

III. Nu het derde stuk is: och hoe komt zoo een glorieus schepsel nederig? Hoe raakt hij daartoe, zoo klein voor God, voor menschen, voor zichzelf, zoo stil en gerust, als hij zich niet verheft? Een mensch, die zoo trotsch is? Dat is een vreemd stuk. Met een woordetje zullen wij u daar licht in geven. En dat zullen wij zoo doen, dat wij u eerst zullen doen zien wat

een trotsch schepsel de mensch is, en dan hoe dat hij zoo klein komt.

A. Wat het eerste van die twee stukken aangaat, daaraan kan niemand twijfelen, want

1. Eerst, wij zijn **altemaal** van natuur trotsche, hoogmoedige en glorieuze schepsels. Dat is onze eerste, meeste en laatste zonde tot op ons sterfbed toe. Wij zijn door en door hoovaardig, een dier van hoovaardij. Geen schepsel is er, buiten den duivel, dat zoo hoogmoedig is. En zoo zijn wij gevallen in de zonde van den duivel.

2. Wij zijn van nature zoo, en wij willen noch kunnen niet anders. Wij zouden 't liever met Bileam houden, als met een nederigen David, en schreeuwen, de man, dien de oogen geopend zijn, spreekt. Wij pronken in onzen hoogmoed.

3. Het is ons opzet: 't geen wij van onszelven denken, willen wij dat een ander ook doet; dat zij ons eeren, prijzen, íeven, dienen, gehoorzamen. 1 Sam. XV, zei Saul tot Samuël, eert mij toch voor het volk.

4. Ais ons iemand prijst, al was 't boven hetgeen wij van onszelven denken, dat wij waardig zijn, wij laten 't ons aanglijden, Hand. XII. Als daar geschreeuwd wierd, een stemme Gods en niet eens menschen, hij iiet 't hem aanglijden. Zij knielden alle voor Haman, behalve Mordechaï, hij liet 't hem aanglijden. Dan zijn we in onzen schik.

5. Ten iaatste, als ons dat wat miste, wij zouden ongemakkelijk en gemelijk wezen, en wij zouden Mordechaï en zijn soort wel ter wereld uit willen helpen. Wij zijn gelijk een Ammon dan, die ziek te bed lag, of als een Haman; dat al baat mij niet, als die Jood zijn knieën niet voor mij buigt.

B. Hoe komt dan zoo een glorieus mensch nederig? Dat is een raadsel, dat God ontdekt. God verandert die nature, en smijt die torens 't onderst boven. God die stort hem plotseling ter neder, en dan gaat het schepsel dat vertoonen in oefenende daden. Dat in 't gemeen. Maar in 't bijzonder zeggen wij er dit over:

1. Eerst, God neemt hem als 't ware eens alleen, en geeft hem **zoo** een klaarheid om te zien, hoe dwaas het is zichzelf te verheffen; die wijs in zijne oogen is, van een zot is meer verwachting dan van hem, zegt Salomo. Als zij zich verheffen zouden, dan zeggen ze, welnu gij zijt wel wat schoons, van een zot is meer verwachting dan van u.

2. God geeft, dat dan **zoo** een begint te zeggen: nu ik mijzelve kenne, zie ik dat ik jaar en dag **zoo** een glorieus schepsel geweest ben. Hadt Gij mij niet aan mijzelve bekend gemaakt, Heere! waar

---

zou ik gebleven hebben? Maar nu dat Gij mij met Uwe genade voorkomt, ben ik beschaamd, dat ik zoo jaar en dag geleefd en zoo'n verkeerd schepsel geweest ben. God brengt **zoo** een tot een gezicht van al zijn onbekwaamheid, en dan stelt God hem al heel ontbloot ; dan staat hij en futselt, en weet nergens raad toe; ik ben geen man wel ter tale, zegt hij, mijn verstand is of 't uit mij gedreven was ; hij staat of hij handeloos was.

3. Dan geeft God aan hem die liefde, om niet meer te **begeeren** als hem toekomt.

4. Dan krijgen zij zulk een hartelijke gesteldheid, om elk te geven dat het zijne is. Ik kome te kort, Heere ! zegt hij, bij die en bij die, ik hale bij die helden niet. En zij geven **Gode** dat **Godes** is, en de menschen dat des menschen is. En hebben zij eenige bekwaamheid, 't is, zeggen ze, Heere, dat Gij mij genadelijk verleend hebt. Wel, dat er eens een mensch was, die opgeschikt wierd met eens anders kleed, zou hij daarop hoovaardig zijn, daar 't 's anderen daags hem weer uitgetrokken wordt, en dat hij weder **naakt** en gescheurd daarhenen zou moeten gaan? **Zoo** doet God : Hij neemt den mensch al zijn sieraad weg, en doet hem tegen den grond liggen in onmacht en onbekwaamheid. Dan verwekt God dikwijls hem een **tegenpartij**, die hem wat veracht en verkleint. En **zoo** worden al de hoogten ter nedergeworpen.

Als 't nu God belieft, zullen wij in 't toekomende eenige **teekenen** geven waarin die nederigheid niet bestaat, en eenige teekenen, waar zij immers in bestaat. Dit zullen wij nu daarbij laten, in wensch, dat de Heere dit alles belieft te zegenen aan ons en aan **ulieden**, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

NEGEN-EN-NEGENTIGSTEPREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin vijftien kenteekenen van de ware nederigheid opgegeven worden.

WIj lezen 1 Petri V : 5, Zijt met ootmoedigheid bekleed. Het is een kleed onder de sieradiën, daar Gods kinderen zich mede versieren, gelijk als de goddeloozen met het tegenovergestelde, de hoovaardij die omringt ze als een keten, Ps. LXXIII: 6. De vromen kunnen geen hoovaardij zien, noch in den duivel, noch in den mensch, noch in zichzelf. Als die zonde in hen begint te ontvangen, en zij baart hoogmoed, zij zouden wei zeggen : werpt de dienstmaagd uit ende hare zone, Gal. IV : 30.

Een engel, wat is 't een heerlijk schepsel ? Maar neemt er de nederigheid van, dan is 't een duivel. Ai was een vrome opgetrokken tot in den derden hemel, neemt er de nederigheid van, dan zal hij **zoo leelijk** zijn als een Hiskia, toen hij in die zonde van hoogmoed gevallen was en als een David, toen hem zijn harte verhief.

Zulken hebben wij in den Bijbel gevonden, die zich verblijden over hun gaven. Ziet het in Bileam, hoe zwetste hij, hoe leelijk was hij. Belsazar, zijn hart verhief zich, maar daar kwam een schrijvende hand, Dan. V. En Herodes liet zich aanglijden, de stemme Gods, en niet eens menschen, maar hij wierd met wormen geslagen, Hand. XII. En de vorst van Tyrus : gij verheft u boven uw vermogen, Ezech. XXVIII.

De vromen zien geen afgrijselijker afgod ais deze twee : hun eigen zelf en hoogmoed. Ik wil dat niet, zeggen ze. Ik zal mijn harte **zoo** nederig drukken ais ik kan, en ik zal mij nog al geringer aanstellen. Die kladden van hoogmoed houden ze van hun kleederen, zooveel als zij kunnen. Onze eerste vader was versierd met Gods beeld, maar als de hoogmoed kwam, zoo viel die kroon van zijn hoofd. Maar ons tweede Hoofd Christus was uitermate nederig. Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd, Phil. II : 9. En elke discipel, dien Hij leert, roept Hij toe : volg Mij na, bijzonder in de nederigheid, Matth. XI : 29.

Wij hebben van dien plicht al wat gesproken, en dezelve als een tiende kenteeken gesteld van den genadestaat. Wij zeiden,

dat 't eene moedergenade 'was van al de genaden, en een glans van al de genaden. Wij zeiden, neemt gij die weg, gij neemt een van de beste genaden weg, en den glans van al de genaden. Al had iemand nog zooveel gedaan, al had hij zooveel gedaan als hij kon, hij stinkt. Dat bekeken wij zoo: Eerst, zeiden wij, zij waren nederig voor God. Dan, zij waren nederig voor de menschen. Dan, zij waren nederig voor zichzelfen. Dan zeiden wij, dat is geene genade, daar geene nederigheid is. Dan, daar is overal genade, daar nederigheid is. Dan, waar is de zitplaats niet van de nederigheid? Niet in de praat, niet in 't gelaat, niet in 't gewaad, niet in 't voorgeven. Dan, waar is de zitplaats immers? In 't oordeel, in de consciëntie, in den wille, in heel den verborgen mensch des harten. Toen zeide wij: hoe komt zoo een glorieus schepsel, als de mensch is, tot die nederigheid? wij willen van nature toch in ons zelven eindigen, in onze gaven, bekwaamheden, deugden. Geliefden! God is wonderlijk in zijn doen; 'Hij doet zoo een mensch zien hoe dwaas hij is, hoe dwaas hij gehandeld heeft en nog handelt; dan doet Hij hun zien hunne onbekwaamheid, en hunne kleine bekwaamheid; Hij beschikt dat zij tegenloop en verachtinge hebben; Hij houdt zijn zegen wat in, opdat zij nederig en klein zouden worden; al kunnen zij dan zeggen: ik leve, zij moeten er bijvoegen: doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij, Gal. II: 20. Ik wil op mijne rekening niet hebben dat U toekomt, Heere! wat heb ik dat ik niet ontvangen heb, en is er iets goeds in mij, 't is van U, de eere komt U toe, ik wil Gode geven dat Godes is.

Ik geloove dat uw hart belust moet zijn tot de rechte nederigheid, en dat gij zult zeggen: geeft mij eenige teekenen van de rechte nederigheid, waar zij in bestaat, en eenige teekenen, waar zij niet in bestaat. Mij harte heeft er altoos trek toe, ik kan niet zonder zijn. Ik verzoeke dat gij stille neder wilt zitten bij dit teeken, en bij de proeven van de rechte nederigheid. Dat is nu onze stoffe; veertien of vijftien teekens zullen wij u geven.

1. De eerste blijk van dit teeken is, zoo een heeft zulke geringe en kleine gedachten van zich **zelven**, van alle zijne daden en bekwaamheden; hij heeft **geene** hooge gedachten; zoo een harte is **zoo laag, zoo gering**. Daar was eens een groot man in de kerk, die zei dat een nederig mensch daaraan te kennen was, als hij zichzelf vernietigde, en hij speelde met zijne gedachten op zijn liefste Hoofd, Phil. 11: 7. Hij heeft Hemzelven vernietigd. Weet ge hoe Hij Hemzelven verkleinde? Ik ben een worm, **zeide**

Hij, en geen man, Ps. XXII : 7. En dat volk zegt: mijn Heere ! Gij beschrijft mij zoo recht, als Gij zegt: vreest niet, gij wormken Jacobs, gij volksken Israëls, Jes. XLI: 14. Zoo begreep het die vrome Job, kap. X : 15, zoo ik rechtvaardig ben, zoo hoef ik mijn hoofd voor God niet op te heffen, en Job XXII, God behoedt de nederigen van harte, Hij staat ze bij, zij zijn zoo gering en klein bij zichzelf.

2. Het tweede teeken is: ach Heere! ik hebbe kleiner gedachten van mij zelve, als anderen van mij hebben; dat zij mij zoo kenden gelijk ik mij zelve kende, dan zouden zij mij niet te hoog schatten. Wat hooge gedachten hadden de koninklijke hovelingen van David? gij kunt 's konings kind zijn, en 't zal aangaan, als gij wilt. Is 't wat kleins, zegt hij, daar ik een arm en verachtzaam man ben, wat ben ik en mijns vaders huis, is 't dan wel wonder, dat Achur zoo sprak tot Ithiël? Spr. XXX. Het schijnt dat er menschen waren, die zeiden : wij wilden dat gij ons van God wat sprak, gij kunt wel tot de diepten Gods komen, gij hebt drie duizend spreuken en duizend en vijf liederen gesproken. Ach! zei de man, ik ben onvernuftiger dan iemand, ende ik en hebbe geen menschenverstand, ende ik hebbe geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend, vs. 23; daarop zeide hij in 't 4de vers, ik kan van de winden niet spreken, van de wonderen, die in de natuur geschieden, hoe kunt gij dan tot mij zeggen: hoe is zijn naam, ende de naam zijns zoons, zoo gij het weet.? Weest mij tot geen satan, zei zijn vader tegen een van zijne knechten. De Zaligmaker zei tegen Petrus: weest Mij tot geen duivel, met te zeggen: zijt U genadig Heere, Gij zijt de Zone Gods, Gij en zult niet lijden, gaat achter Mij, gij zijt Mij een duivel, Matth. XVI. Dat is het tweede teeken. Het eerste was: zij hebben zulke kleine gedachten van zichzelf ; het tweede is, zij hebben kleinere gedachten van zichzelf, als anderen van hen hebben.

3. Het derde teeken is: zij hebben grootere gedachten van een ander als van zichzelf. Waarom? Ik kenne mijn harte best, zeggen ze, een ander kent mij zoo niet; ik weet wat voor verdorvenheden ik bezitte; ik denk dat dat in een ander zoo niet en is ; ik denk dat zijn genaden sterker en zijne verdorvenheden minder zijn als mijne. Phil. II : 3, Door ootmoedigheid achten zij de een den anderen uitnemender dan zichzelf. En hoort wat die uitnemendste Apostel zegt, Eph. III: 8, ik ben de allermindste van alle de heilige. Gaat eens in uw hart. Is een ander meer in uwe achtinge? Veracht gij uzelve als een ander u acht? Daar hebt

gij het derde teeken. Men spreekt zoo dikwijls, ik ben nederig, en gij hoogvaardig; maar laat ons de spijszake proeven.

4. Het vierde teeken is : zij hebben zulke kleine gedachten van hunne deugden, en zij zeggen, ik kenne mijne onbekwaamheid, ik hebbe geene bekwaamheid, maar alle onze bekwaamheid is uit God, 2 Cor. III: 5. Leve ik voor den Heere, ik leve niet, maar Christus leeft in mij, Gal. II: 20. Door de genade Gods ben ik dat ik ben, 1 Cor. XV: 10. Heb ik het willen, ik heb het van God, het is eene gave Gods, die uit mij niet is, 't is Gods gave, Phil. II: 12, Eph. 11 : 8. Komen zij zelfs aan 't beste dat in hen is, hoe vuil is 't, zeggen zij. Jes. LXIV : 6, 't is als een wegwerpelijk kleed. Als ik al gedaan hebbe, dat ik schuldig ben, dan ben ik nog een onnutte dienstknecht, Luc. XVII: 10. Hebben zij gebeden en geschreid, ach Heere ! zeggen zij, ik heb er pardon over van noode, doet toch verzoening over mijn bidden, over mijn tranen, over mijn aalmoezen, het moet altemaal gewasschen worden; ach! ik moet beschaamd zijn over mijn gebrek, over mijn zondig en gebrekkelijk bidden ; is er eenige genade in mijn hart, 't is nog zoo gebrekkelijk.

5. Het vijfde teeken is : een nederig harte zucht over de hardigheid van zijn harte. Daar was een groot man, die zei: Heere! ik ben de helle, maar Gij zijt den hemel. Een ander noemde zichzelf een hater van zijn hart, en hij was nog zoo groot niet als Paulus, hoe zuchtte die over zijn binnenste ! Rom. VII. Wat zegt hij ? Ach ! hoe vol onkunde ben ik, hoe vol ongelooft, hoe vol zonde, ach, in dat plekje is geen vreeze Gods, daar woont niets goeds in mij. Ach, zegt zoo een, waar wilt gij mij al heen hebben ? Kent gij een zucht over uw hart ? Ziet gij wel wat daar omgaat ? Ziet gij wel dat de Filistijnen in een kamer over u zijn ?

6. Een zesde teeken is : zoo een durft niet veel voornemen noch beloven. Och wat ik voorneme of belove, het mist, ik heb zulk een kleine kracht, en hoe dikwijls ben ik bedrogen ? ik ben tot hinken gereed, ik vertrouw mijzelf niet meer, ik heb eens gesproken, maar ik zal niet voortvaren. Zij wantrouwen zichzelf, ik ben zoo dikwijls bedrogen geweest, zeggen ze.

7. Een zevende teeken is : als zij zien dat God aan een ander tien talenten geeft, en aan hen maar vijf of twee, 't is al wel Heere ! zeggen zij, gebruikt Gij een Cephaz, een Appolos, een Paulus, of een ander, Gij zijt vrij ; die meest winste voor den Heere doet, ik mag wel lijden dat die meest geacht en geliefd wordt. Ziet dat Num. XI. Mozes zei, ik ben er blijde over, als hij hoorde dat er waren die profeteerden.

8. Een achtste teeken is : een nederig hart rechtvaardigt God zoo in zijn armelijken, bedrukten, tegenspoedigen toestand. Zijn er wolken rondom hem, over zijn tente en ziele, mijn Heere, zegt hij, ik weet dat Uw troon gerichte is, Neh. IX. Ps. LXXVII, ik hebbe gezondigd, zei David, Uwe hand zij tegen mij, en ik zal U rechtvaardigen, 2 Sam. XXIV : 17.

9. Het negende teeken van een nederige is, dat hij een groot eerder van Christus en Zijne genade is. Heb ik genade, zegt zoo een, wel wat heb ik daartoe gedaan? Dat heeft mijn Heere Jezus voor mij verworven, Hij heeft het mij geschonken, ik geef Hem de eere, en zoo is hij een eere Christi. Zij zetten de kroon op het hoofd van hun Koning, en zij leggen ze voor Zijne voeten neder, en zeggen, dat zal ik in den hemel volmaakt doen. De nederigheid zal blijven in den hemel ; die nederig zijn, zij zullen daar eeders van den Drieëenigen God wezen. Vat gij het? op aarde was 't onvolmaakt, in den hemel zal 't volmaakt zijn.

10. Nog een tiende teeken, ze zijn liefhebbers van die hen bestraffen over hun hoogmoed, en vijanden van die ze om de nederigheid haten. Hoe zei David van Simeï, laat hem vloeken, God zal het anders schikken. Het bestraffen van een vriend zal olie op mijn hoofd zijn, en 't zal weldadigheid zijn, sprak hij, Ps. CXLI: 5, en Spr. IX: 8, Bestraft een wijze, en hij zal u liefhebben. Zoodat het bestraffen van zoo een dat gevolg heeft, in plaats van dat hij zou zeggen als. Achab, ik hate hem, hij is een beroerder, die Micha, en als Herodes ten opzichte van Johannes, hij hoorde hem gaarne, maar hij moest zijn leven verliezen, inplaats van dat, zoo zou hij hem wel om den hals vallen en kussen.

11. Het elfde teeken is, als de Heere Jezus maar mag toenemen en meerder worden, dan is 't al wel, al moesten zij minder worden en afnemen, als mijn Heere het zoo belieft, dat Hij meerder wordt, en ik minder, 't is al wel ; mijn Heere, belieft Gij een instrumentje te gebruiken, daar Gij meer door verheerlijkt wordt, en belieft Gij mij wat aan een zijde te zetten, 't is wel. Zoo was Johannes gesteld, als hij zei van Christus, Hij moest wassen, maar ik moet minder worden, Joh. III: 30. Paulus zei, Phil. 1 : 13, 14, Ik zie zulk een gewoel, zij willen mij in kleinachting brengen ; twisten zij om uwe liefde van mij af te trekken, laat het zoo zijn; ik verblijde mij als de Koning maar groot gemaakt wordt. Zoo is 't met oude Predikanten. Ik zal jonge gebruiken, zegt God, ik ben tevreden, mijn Heere ! zeggen zij, hier ben ik, als zij maar rechtzinnig en godvruchtig zijn, kunt gij door hen meer geëerd worden, 't is wel, Gij hebt mij, mijn Heere ! zoolang gebruikt,

belieft het U mij wat aan een zijde te zetten, als Gij maar geëerd wordt, 't is wel.

12. Het twaalfde teeken is, ze zijn zoo met een kruimpje tevreden. Wilt gij zulke groote dingen hebben, en krijgt gij het niet, weest met een kruimpje tevreden ; zegt, ik heb genoeg aan Uwe gunste, Heere ! al moest ik een gekrookt rietje wezen en een rookend vlaswiekje. Gij moet juist geen pilaar, geen eikenboom, geen jongeling, geen man of vader wezen. Zegt : belieft het U dat ik een kind moet zijn, ik wil tevreden zijn met die gave der genade, die God mij belieft te geven, Hij deelt een iegelijk mede gelijk Hij wil, 1 Cor. XII : II.

13. Het dertiende teeken is ; zoo een nederige is verwonderd dat hij nog zooveel heeft; moest ik dat zijn, de minste uit mijns vaders huis! 1 Kron. XXVIII; moest mijns vaders huis uit den stamme Juda zijn! moest ik het zijn, die genade in Uwe oogen vond! Ik, verloren zoon of dochter, die dat nooit gedacht of gewacht had ! Wat ben ik, en wat is mijns vaders huis?

14. Het veertiende teeken is, zoo een nederige laat zich leiden naar Gods raad; ik ben tevreden met die leidingen, daar God mij mede leidt naar Zijnen raad, ik moet dien raad dienen; leidt Hij mij door armoede en tegenspoed in de nature te lijden, belieft Hij mij geen vrede noch stilte in mijn ziele te geven, Hij zal doen komen dat over mij bescheiden is. Ik heb geleerd vergeenoegd te zijn in 't gene dat ik ben, ik heb geleerd overvloed en gebrek te hebben, ik schik mij naar U, en zoek stil te wezen, en wel tevreden; belieft het U zoo, het behaagt mij mede.

15. Het vijftiende of laatste teekentje is, zij gaan al dikwijls eens zien in den loop van hun leven, of er niet ergens een rechteroog of hand of voet is, die zij uittrekken en afhouden moeten.

Daar is bij de vromen altijd zoo een hoofdzonde, de eene is los, de andere is ijdel, de andere is wereldschgezind; bij elk is al 't een of 't andere, zelfs bij de allerbeste, elk heeft zoo al een zonde, die hem aankleeft, tot op het doodbeddetje toe, een zonde die kapitein in het leven, die de grootste is. Is 't hoogmoed, zij waken er tegen, zij belijden 't. Zij zijn dikwijls op hun doodbed nog niet vrij van die zonde van hoogmoed; als ik ga sterven, hoe zal ik dan spreken, en hoe zal er dan van mij gesproken worden na mijn dood! Dat is zoo de laatste ijdelheid op het doodbed; ach, hoe zal ik dan spreken, hoe zal dat dan van mij geheugd worden, hoe zal ik daar den Heere verheerlijken!

Wij raden u, weest verloochend in den tijd van uw sterven, in de wijze van uw sterven, en in 't middel van uw sterven. Nu en is er niets,

---

daar ik en gij meer op letten moeten als op den hoogmoed. Zegt liever, o God! wat ben ik? laat ik niet hoovaardig zijn op mijn doodbed of na mijn dood; laat ik liever een van de stillen in den lande zijn, in mijn leven en na mijn dood; 't smart mij tot aan mijn harte? dat die zonde nog zoo dikwijls weerkomt; breekt die kracht der verdorvenheid in mij; laat ze niet over mij heerschen, Ps. XIX: 14. Bezieet dikwijls uw eigen hoogmoed, weest beschaamd over die verdorvenheid, en zoekt ze te weren. Zegt, 't is een van die zes dingen, die de Heere haat. Hebt altijd kleine gedachten van uzelf, kleiner als anderen, grooter van een ander, kleiner gedachten van uwe gaven en bekwaamheden. Zucht gij over de hardigheid van uw harte? Wantrouwt gij uw harte niet? Durft gij niet veel beloven? Zijt gij blijde, als een ander, die voor den Heere meer werkt, meer geliefd en geacht wordt? Rechtvaardigt gij God, al is 't dat er wolken komen? Zijt gij zelfs in uw donkeren toestand een eerder van de genade Gods? Veracht gij uws vijands smaden, hebt gij lief uws vriends bestraffen? Als God anderen gebruikt, en u wat ter zijde laat staan, zijt gij ook tevreden? Zijt gij verblijd, als de Heere Jezus en Zijne zaak toeneemt, al moest gij minder worden? Zijt gij tevreden met een kruimpje, al waart gij maar een gekrookt rietje, als is 't dat gij geen cederboom, jongeling, man, vader moogt zijn? Schikt gij u naar de leiding Gods? Wilt gij altijd werken tegen hoogmoed, zoo dikwijls als gij ze aan uw harte vindt? Zegt, gij hoort hier niet in dit tentje. Spreekt nooit zoo, ik ben nederig, maar proef elk de zaken. Vindt gij ze in u, dankt God voor Zijne genade.

Nu bleef ons het andere nog overig, waar die nederigheid niet in bestaat, daar zullen wij eenige teekens van geven, als 't God belijft, in 't toekomstige. Nu hopen wij dat God dit gesprokene belijft te zegenen aan ons en aan ulieden, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

HONDERDSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin achttien kenteekenen van den geestelijken hoogmoed.

WIJ lezen in Salomo's Hooglied, Kap. IV : 9, Gij hebt Mij het harte genomen, Mijne zuster, o Bruid! en nog eens, Gij hebt Mij het harte genomen. Waarmede, Heere? Met een van uwe oogen, met een keten van uwen hals. Wie spreekt dat! het is Hij, die het afschijnsel is van Gods heerlijkheid, het uitgedrukte beeld van 's Vaders zelfstandigheid; 't is de Eeniggeborene, die in den schoot des Vaders is, die 's Vaders voedsterling was, daar de Vader van zeide: dit is mijn geliefd kind.

Tot wien sprak Hij dit? Tot eene, die in zichzelf de aller-onwaardigste, en walgelijkste en leelijkste was, daar God van zegt: is 't maar een mensch, maar die evenwel door de genade Gods groot was. Daar zegt Hij van, de koninginne en de bijwijven zullen ze prijzen; daar zegt Hij van, Mijne duive, Mijne schoone, daar is geen gebrek aan u.

Wat zegt Hij er nog van? Gij hebt Mij het harte genomen, Ik ben Mijne liefde kwijt tot u, tot u elk, die genade heeft en tot allen die genade hebben; Ik heb u zoo lief, dat niets Mij van u scheiden zal. Wel, allerliefste Heere, hoe raakt Gij Uwe liefde kwijt. Wei, zij hadden oogen, en met een van die oogen raakte Ik ze kwijt; zij hadden een keten aan haren hals en met een van die schakels, of met al die schakels raakte ik ze kwijt. Zij hadden een oog, daar ze Mij geweld mede aandeden. Wat was dat voor een oog? Een oog van tranen, een van geloof, een oog van liefde, een oog van oprechtheid, een oog van schaamte. Zij hadden een nederig oog, toen ze dat oog op Mij sloegen, ze voerden Mij harte en Mijne liefde weg, zoodat Ik moest zeggen: gij hebt Mij het harte genomen met een van uwe oogen. En dan nog met een van die halssieraden, met een keten van uwen hals. De Heere gaf Zijn harte aan hem.

Daar zijn sieradiën, die men aan den hals, aan den vinger, aan den arm, aan 't voorhoofd droeg. Zoo was 't toen, zoo is 't nu nog, gelijk 't in alle tijden geweest is. Daar zijn armringen, vinger- ringen, halssierraden, voorhoofdsiersels. Zoo volgt hierop een keten van uwen hals, en daar wordt gezegd, uwen hals in de parel- snoeren, Hoogl. I: 10. Welk is die keten en dat halssieraad van een Christen, wiens hart nederig is? Weet gij wat het is? Het

is de genade, die de Heere Jezus in 't harte van Zijne kinderen legt, die zij vertoonen en laten blinken in levendige werkingen naar buiten te vertoonen in een godzalig gedrag. Dat is die parelsnoer of keten. Waarom is dat als een parelsnoer of keten? Hierom,

1. Eerst, één parel maakt geen snoer uit, één schakeltje is geen keten. Zoo gaat het met de genade; ach, zegt de Heere, Ik geef u geen eene genade, maar vele, de eene voor, en de andere na, de genaden groeien en wassen, 2 Petri III: 13 en Joh. I: 16, uit Zijne volheid ontvangen wij genade voor genade, de eene genade voor en de andere na.

Eerst krijgt gij eerste, dan een tweede, dan een derde, dan een vierde, een vijfde, een zesde genade. daarna wordt de genade in u vermenigvuldigd. Zoo is 't met de uitwerking van de genade, die een kind Gods heeft, ook; 't is geen ééne uitdrukking of werking die een kind Gods heeft, maar vele. 2 Petri I: 5, Voegt bij uw geloove deugd, ende bij de deugd kennis, ende bij de kennis matigheid, ende bij de matigheid lijdzaamheid, ende bij de lijdzaamheid godzaligheid, ende bij de godzaligheid broederlijke liefde tegen allen, Coll. III van vers 12-16, als uitverkorene beminden doet aan dat en dat; hij telt de schakels aan den keten zoo al op. Die kostelijke steenen en parel, hoeveel schakels en parels dat er aan het snoer en den keten zijn, ze zijn van malkander onderscheiden; ze gaan wel met malkander gepaard, maar ze zijn onderscheiden van malkander. Zoo is 't met de genade van Gods kinderen ook; de roeping is de rechtvaardigmaking niet, de rechtvaardigmaking is de heiligmaking niet, de heiligmaking is de dapperheid niet, de dapperheid is de vertrouwendheid niet. Gelijk als de genaden, die God geeft, onderscheiden zijn, zoo is 't ook met de uitwerkingen; het geloof is de verzekering niet, de blijdschap is de verbrijzeling niet; 't is zoo onderscheiden, het eene pareltje van het andere.

2. Al zijn zij onderscheiden, ze zijn evenwel dicht aan een snoertje geregen, al de schakeltjes zijn aaneen geklonken. Zoo is 't met al Gods volk, ze zijn zoo als een keten of parelsnoer, ze leven allen onder één Hoofd, den Heere Jezus Christus, ze zijn verbonden door een en dezelfde banden, geloof en liefde, aan hun Hoofd en aan malkander; ze zijn zoo in een sierlijke en nette orde aan malkander verbonden gelijk de leden in een lichaam. De lijdzaamheid werkt bevindinge, en de bevinding hope, en de hope beschaamt niet, omdat de liefde Gods in ons harte is uitgestort door den Heiligen Geest, Rom. V: 15. Het is zoo een sierlijke

orde, Gal. V : 22, de vruchten des Geestes zijn liefde, vrede, zachtmoedigheid, goedertierenheid en diergelijke.

3. In de derde plaats, een parelsnoer of keten, wat doet het? Het trekt het oog en het hart van den beziener en bekijker naar zich. Waarom doet het een hoovaardige anders aan als om bekeken te worden? Zoo is 't met de genade, zij trekt het oog en het harte van den Heere Jezus tot Zijn volk.

4. Een parelsnoer en keten geeft zijn schitter en glans. Zoo gaat het hier met de genade, en met het oefenen van dezelve; 't kan niet verborgen zijn. Laban die zag ze in Jacob en hij beminde hem. Potiphar in Jozeph, en hij kreeg hem lief. Pharao in dienzelfden Jozeph, en hij verhief hem. Darius in de jongelingen en hij gaf verzachting. Zij gaan met uw hart heen.

5. Het zijn sieradiën, die den bezitter aanzien doen hebben. Daar wierd een gouden keten aan Daniëls hals gedaan. De genade, als die geoefend wordt, ach, hoe aanzienlijk maakt ze u bij God en menschen! Eert gij God, Hij eert u ook, 1 Sam. 11 : 30, Die mij eeren, zal Ik eeren, gij zijt Mij kostelijke kinderen, gij zijt Mij een dierbare zoon, Jer. XXXI: 20. Zijn ze kostelijk bij God, ze zijn ook aangenaam bij de menschen.

0, hoe duur schat men ze! men acht ze veel om hun genade en om hun werks wille. Hand. II, De Apostelen vonden groote genade bij de menschen; de wereld zeide van hen, dat is een onderscheiden volk; ze zijn zoo onderscheiden van de wereld als 't kaf van 't koorn. Gij zijt rechtvaardiger dan ik, zeide Saul tegen David, en hij schreide. De rechtveerdige is overtreffelijker als zijn naaste, Spr. XII: 26.

6. Een parelsnoer en een keten mag men wel bekijken in 't generaal, en 't is fraai, maar 't is ook fraai, als men 't elk op zichzelf bekijkt; men ontsnoert het parelsnoer, men bekijkt het van stuk tot stuk, en zoo ontschakelt men 't ketentje, en men beziet elk schakeltje in 't bijzonder, en 't heeft zijn sieraad. Zoo is 't met de genade, iedere genade is bevallig, 't is een aangenaam toevoegsel, Spr. I: 4, 't kan u haast niet vervelen of gij ze alle tegelijk ziet, of elk apart.

Wij hebben, onder den zegen van God, dien parel van grootte waarde, dien keten van de genade een weinig bekeken, niet zoo maar in 't generaal, maar elke genade op zichzelf. Wij zijn met de tiende parel of schakel, het tiende kenteeken van den genadestaat bezig.

Eerst hebben wij bekeken het geestelijke leven, dat God aan de uitverkorenen geeft, als Hij ze uit de natuur tot den genade-

staat overbrengt. Toen zagen wij, hoe dat schepseltje was ingenomen met de genade; zoo wakker als -er leven is, wordt de genade kostelijk, dat is bijna het eerste **blijkje**. De derde parel was, laat ons nu eens zien wat gij zijt, toen maakte God dat wij aan onszelf bekend Wierden, hoe **leelijk** wij waren, wat monsters. Dan ging de Heere, en zette den ploeg van de overtuiging in ons harte; daar hebt gij dan zooveel als gij houden kunt, die ploeg gaat diep in, eer dat het koorn van troost er in gezaaid wordt, daar worden zij dan gewond door en door. Toen bezagen wij de goddelijke droefheid; zijn ik en gij zulke monsters, baart dat geen droefheid? Hierop zagen wij de belijdenis der zonden, daar gingen zij particulariseeren. Toen de schaamte; ach ik sta **zoo** in mijn schaamte, ik durve mijne **oogen** niet opheffen; ze zien wel voor zich neder, maar kunnen niet weggaan. Toen zagen wij den haat tegen de zonde. Het negende was, Heere, ik ben **zoo** doodarm, ik heb niet, ik ben niet waard, ik ben **zoo** al heel naakt ontkleed. Toen kwamen wij tot het tiende schakeltje, en dat was de nederigheid.

Wij moeten u dat **zoo** eens te binnen brengen, om 't eens te heugen, de stoffe die wij verhandeld hebben, en des **Heeren** goedheid eens te erkennen.

Tegenwoordig is 't de honderdste Predikatie, die wij voor uwen schoot neder te leggen hebben, door des **Heeren** vriendelijke goedheid, de honderdste hebben wij heden nog te verhandelen.

Wij zijn dan bezig om het tiende pareltje te bezien, de **geestelij** ke nederigheid.

Daar hebben wij **zoo** over gesproken. Eerst zeiden wij, **zoo** een was **zoo** klein voor God. Dan, ook voor hun naaste. Dan, ook voor **zichzelf**; hun naaste had meer bevindingen als zij, wat ben ik, zeiden zij, een miertje, **zoo** klein, **zoo** gering! Dan zeiden wij, die nederigheid gaat vast, in de minste, en in de meeste; gaat er vast op, bezit gij ze, gij hebt genade; mist gij ze, gij mist genade. Toen toonden wij, waar zij zat, niet in de praat, niet in 't gewaad, niet in 't gelaat, maar in 't harte. Toen zeiden wij, hoe komt **zoo** een trotsch, glorieus mensch nederig? Wij zeiden, God doet hun zien al hun onbekwaamheid, dat zinkt **zoo** op hun harte, totdat zij in de laagte raken.

Heden voor acht dagen gaven wij eenige **teekenen** van een nederig mensch. Nu zullen wij **teekenen** geven van een hoogmoedige. Hoort, als het wel met ons is, dan moet ons dat **tegen** goed **zoo** lief zijn om te **hooren**, als dat 't ons **meêgaat**. Doorgaans heb ik in den loop van mijn bediening onderhouden, als